

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno med tedni in prazniki. — Inserati: do 30 peti 4 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predikci beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upraviščno: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poslanična plačana v gotovini.

Našim občinam v posnemanje

Resolucija splitske občine.

Splitska občina, ki jo vodi razumni in zelo simpatični splitski župan in prijatelj dr. Ivo Tartaglia, je te dni zaključila resolucijo, v kateri poziva vladu, da uvede v bogoslužju glagolice in da to zahteva v predstojeh pogajanjih glede konkordata z Vatikanom.

Resolucija splitske občine je značilna za mišljenje in čustvovanje prestonice Jadrana, kjer so se vedno porajale napredne nacionalne ideje in kjer je pred vojno cvetelo med drugim najodločnejše jugoslovensko revolucionarstvo. Zelo gesto hoče prednjačiti pred ostalimi mesti države ter povzdigniti glas o tem našem velevažnem nacionalnem in cerkvenopolitičnem vprašanju. Splitska občina poziva vladu, da zahteva od Vatikana priznanje glagolice za cerkveno bogoslužje v naši državi. Splitska občina se zaveda svoje samoupravnega značaja, svoje dolžnosti kot javna korporacija ter stavlja s tem vprašanje glagolice, ki se je doslej tretiralo izključno kot politična in strankarska zadeva, kot zahteva predstavnikov vlade, pred širši javni forum. Zahteva po glagolici naj gre v javnost, med narod, v samoupravna telesa, da zadobi primerno moč in da si vlada ojača stališče s splošno narodnim referendumom.

V tem smislu si želimo, da bi pokret za uvedbo glagolice prešel v narod in v vse javne korporacije in da bi se po vsi državi, predvsem pa v prečinskih krajih, ki so neposredno tangirani, pojavljale enake resolucije. Zahteva po uvedbi glagolice v cerkveno bogoslužje bodi ljudski, narodni pokret. Za tak pokret pa so kakor nalašč poklicane občine vseh naših krajev.

Govoriti o potrebi utemeljenosti glagolice bi bilo danes, ko je to vprašanje vsestransko razjasnjeno in ko je uvedba glagolice v eminentnem narodnem, verskem in cerkvenem interesu, odveč. Celotno jugoslovensko skopje so po dolgem oklevanju, vsaj tako je poročalo časopisje, pristali na zahtevo po uvedbi glagolice. V podprekretu istosti in iskrenosti tega stališča je na mestu, da sklepajo naše občine, brez izjeme in strankarske pripadnosti, enake resolucije. S tem bi se lahko vzpostavila enotnost vsega prečanskega naroda glede uvedbe glagolice. Mi sicer dvomimo, da bodo klerikalne stranke razvile slično agitacijo v narodu in da pozovejo sedaj tudi formalno svoje organizacije, naj sodelujejo pri akciji za izvajanje glagolice, ker predobro poznajo cerkveno hijerarhijo, ki ne dovoljuje demokratizma niti v cerkvenopravnih vprašanjih. Kljub temu pa stavi na to zahtevo, ker menimo, da treba prenehati s slepom iskanjem ter dokazati iskrenost in istinitost tam, kjer je doslej vladal odpor, odklanjanje, oklevanje ali celo kljubovanje.

Tembolj pa raste dolžnost naprednih in nacionalnih občin, da se po primeru splitske občine zavzamejo za zahtevo po uvedbi glagolice in da pošiljajo primerne resolucije vladu v Beograd.

Monsignor Pellegrinetti bo že razvil del iz časopisja, kako in kaj je v tem slučaju za zahtevo po uvedbi glagolice in da gre tu za pravo ljudsko potrebo in zahtevo.

Splitska resolucija v zadevi glagolice je poziv na naše občine, da postavijo enako in da se kot samoupravna politična telesa, kojih glas mora biti uvaževan v politiki in v javnem življenju, odločno zavzemajo za slovensko bogoslužje, ki bo trdnjava in jez proti poševanju in močna opora narodne misli.

Slovenske občine na plan za slovensko bogoslužje, posnemajte zgled splitske mestne občine.

Naj ne bo narodne občine, ki bi ne sprejela enake resolucije!

NOVO FAŠISTOVSKO NASILJE PROTI NOVINARSKI ORGANIZACIJI

Milan, 30. oktobra. e. Za danes so bile napovedane volitve odbora lombardskega novinarskega združenja. Predloženi sta bili dve listi, in sicer fašistovski in opozicijski. Ker so fašisti videli, da bodo poraženi, je prefekt prepovedal volitve ter povelil trojici fašistov vodstvo združenja. Predsednik lombardskega novinarskega združenja poslanec Janni je v imenu večine članov vložil protest proti postopanju prefekta.

Invalidski zakon v načelu sprejet

Danes popolno politično zatišje v Beogradu. — Stepan Radić resnično vstopi v vladu. — Skupščina odgojena do 5. novembra.

Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Danes dopoldne je nastopilo popolno politično zatišje v skupščini. Seje narod. skupščine so odgojene do 5. novembra. Skupščinsko predsedstvo zato ne navaja nikakega tehtnega razloga. Večina poslancev je že sno. čit in danes odpotovala v svoje kraje.

Prihod Stepana Radića v Beograd je najavljen za prihodnji teden. Politični krogi trdijo, da je postalo vprašanje vstopa Stepana Radića v vladu zelo aktualno. Nekateri radikalni krogi trdijo, da Radić vstopi v vladu in da prevzame neki resor. To vprašanje se ima rešiti med Radićem in Pašićem. Radić bi imel prevzeti ministrstvo za socialno politiko, toda le pod pogojem, da izstopi iz vlade eden izmed radićevskih ministrov. Širijo se tudi danes govorice, da vstopi v vladu Ljuba Živković kot intimni prijatelj Nikole Pašića.

Včerajšnja plenarna seja je trajala dve in pol ure. Minister za socialno politiko je odgovarjal na razne protiparagente in očitke opozicije glede invalidskega zakona. Značilna je bila nato izjava zemljoradniškega poslanca Vujića, da je finančni minister izjavil, da prejema neupravičeno 80.000 ljudi pokojnino. Vpraša ministra za

socijalno politiko, ali mu je stvar znana. Skupščinski predsednik je nato zaključil splošno načelno debato o invalidskem zakonu ter odredil glasovanje.

Za vladin zakonski načrt o invalidih je glasovalo 181 poslancev, proti pa 63. — Radićevci so kompaktno glasovali za invalidski zakon. Po glasovanju je izjavil zemljoradniški poslanec Miloš Moskovljević:

Mi smo smatrali, da se mora invalidski zakon čim prej sprejeti. To smo vedno zahtevali. Da to tudi dejansko pokažemo, smo glasovali v načelu za predloženi zakonski načrt pa hočemo tudi končno v podrobnostih glasovati za njega sprejem, če vlada sprejme od opozicije predložene stvarne spremembe oziroma dopolnitve. Današnji naš nastop je samo taktična poteza, da izbijemo vladu iz rok orožje, ki je namenjena porabi proti narodu, nam, češ da smo nasprotniki invalidskega zakona.

Skupščinski predsednik je nato zaključil sejo s pripombo, da se prihodnja seja vrši šele 5. novembra t. l. Ta odreditev je vzbudila v opozicijskih krogih vihar ogorčenja.

Zunanjepolitični ekspeze dr. Beneša

Dr. Beneš o pomenu locarnske pogodbe za Evropu. — Sporazum med Rusijo in Evropo se v kratkem doseže. — Razmerje v Mali antanti. — Mala antanta in Madžarska. — Dobro razmerje Češkoslovaške do Nemčije.

Praga, 31. oktobra. (Izv.) V stalnem odboru razpuščen narodne skupščine je zunanji minister dr. Beneš včeraj podal zelo obširen ekspezo o mednarodni politični situaciji in zlasti o pomenu locarnske pogodbe. Dr. Beneš se je nahajal ves čas v inozemstvu, ko je zborovala narodna skupščina še pred razpustom in zato ni imel prilike podati jasne in točne slike o važnih mednarodnih problemih narodni skupščini. Po razpustu skupščine se je v smislu češkoslovaške ustave osnoval stalni parlamentarni odbor, kateremu je sedaj zunanji minister očrta položaj Češkoslovaške republike napram Evropi. Dr. Beneš je med drugim izjavil:

Češkoslovaško - francoska garancijska pogodba je nadalje sredstvo za rešitev mirne bodočnosti Evrope. S to pogodbo je Francija prevzela obveznost, da takoj avtomatično pomaga Češkoslovaški, ako bi se od katerekoli si budi strani kršila varnostna pogodba. Ti dve državi sta poklicani presoditi, ali je nastopil »casus foederis«. Češkoslovaško-francoski garancijski sporazum tvori bistven del locarnske pogodbe in ni nima nikake ostrine proti Nemčiji. Locarnska pogodba določa v prvi vrsti obveznost suverenih držav Evrope, da ne smejo voditi v nobenem slučaju vojne in da morajo vse težke medsebojne razrešljive konflikte rešiti potom mednarodnega razsodišča.

Važna mednarodno-politična posledica locarnske pogodbe je vstop Nemčije v Društvo narodov kot enakopravnega činitelja v gospodarskem in političnem življenju evropskih držav.

Glede Rusije je dr. Beneš podal zelo važne in dalekosežne izjave. Izjavil je:

Današnja Rusija se mora vedno zavdati, da bo primorana računati s političnimi posledicami locarnske pogodbe in se v tej smeri ravnanja. Pride tudi do tega, da bo sklenila Evropo z Rusijo sporazum. Danes opozarjam, da moramo biti pripravljani na novo akcijo napram Rusiji. Ni nabražje daleč, ko pride do druge locarnske konference odnosno pogodbe, ki jo bo Evropa sklenila z Rusijo. To bo koristilo Rusiji in Evropi! Naš cilj je popolnoma dosežen. Naša dosežena garancija meji je popolnoma dosežena.

Zunanja politika naše republike stopa v novo politično fazo.

Med nami in zaslupniki Nemčije ni prišlo nikdar do resnih diferenc in sploh do nikakega konflikta v Locarnu. Nemška državnika dr. Luther in dr. Stresemann sta mogla znova ugotoviti in poudarjati, da med obema državama ne obstoje nikake diference in da ni prišlo nikdar do resnega spora.

Naša pogodba s Francijo obstoja dalje. Naše razmerje do Anglije je definitivno urejeno. Med nami in Italijo vlada popolno soglasje. Razmerje do Male antante ostane neizpremenjeno. Imel sem priliko se posvetovati in razgovarjati z dr. Ninčcem in Dukom. Obe državi se veselijo naših rezultatov, ki so bili doseženi v Locarnu glede splošne mirovne konsolidacije Evrope. S Poljsko smo bili v Locarnu v stalnem stiku.

Ostaja še ruski problem. Prepričan sem, da prinaša locarnska pogodba dobre uspehe in da bo pospešila normalizacijo razmer med Evropo in Rusijo.

Mi ne zasledujemo niti zapadne niti vzhodne orijentacije, marveč zasledujemo čisto češkoslovaško politiko, ki si ne more misliti zapada brez Nemčije in vzhoda brez Rusije. Prepričani smo, da bo locarnska pogodba ugodno vplivala ne samo na Avstrijo, temveč tudi na Madžarsko. To pomenja za nas aktivno postavko. Posebna pogodba bo v doglednem času uredila razmerje Male antante do Madžarske. Končno moram poudarjati, da je pogodba povsod v vseh slojih naša odobravanje in soglasje. Ne dvomim, da se pospeši miroljubno in lojalno sodelovanje vseh evropskih držav.

Koncem svojega govora se je dr. Beneš spominjal taktičnega in odločnega nastopa angleškega zunanjega ministra Chamberlaina in velike koncilijantnosti francoskega zunanjega ministra Brianda napram Nemčiji, kar je mnogo prispevalo k sporazumu. Splošno prepričanje je, da s sporazumom z Nemčijo in Rusijo je dosežen končni cilj pomirjenja Evrope.

Zunanji minister dr. Beneš je omenil tudi nemško narodno manjšino v Češkoslovaški republiku ter izrazil krepko prepričanje, da radi nemške narodne manjšine ne pride nikdar do resnih sporov med Nemčijo in Češkoslovaško, ker je Češkoslovaška republika dosledna v tem, da nudi nemški narodni manjšini vse kulturne in politične svobodščine v okvirju republike.

osebno prisostvovali izpraznitvi bolgarskega ozemlja. Nikjer ni prišlo do nikakega incidenta. Bolgarska komanda se je točno ravnila po izdanih navodilih.

Pod predsedstvom Horaca Rumboldta se sestane 6. novembra posebna komisija, ki razpravlja o nadaljnjih odškodninskih zahtevah interesiranih držav, to je Bolgarske in Grške. Svet Društva narodov je po poročilu iz Pariza izrazil simpatično zahtevanje po postopanju vlade kraljevine SHS, ki je zelo olajšala poslovanje komisije. Po poročilu iz Pariza je Briand pozval včeraj na čajanko bolgarskega poslanika Morfova in grškega poslanika Karfanosa ter ju pozval,

da si podata roke v znak sprave. Briand je dejal: Bodite prijatelji!

Pariz, 31. oktobra. Grško-bolgarski spor je smatrali za končan. Inozemski diplomati zlasti pohvalno izrekajo o postopanju jugoslovanskega zunanjega ministra, ki je s svojo trenzostjo in pomirljivostjo zelo vplival na srečni izid rešitve grško-bolgarskega spora.

Chamberlain o grško-bolgarskem sporu

Praga, 31. oktobra. Češkoslovaški tiskovni urad objavlja iz Pariza izjavo Chamberlaina o grško-bolgarskem sporu. Chamberlain je izjavil svoje zadovoljstvo nad tem, da se je ustavilo neprijateljsko razpoloženje med Bolgarsko in Grško. Pripomnil je, da morajo biti takoj vjetniki izpuščeni in da se more povrniti vsa škoda, ki jo je trpelo prebivalstvo po okupaciji grških čet bolgarskega ozemlja. Chamberlain je zahteval, da se mora po posebni komisiji preiskati povod obmejnega konflikta in odgovornost gotovih faktorjev za njega. Predlagal je tudi, da mora posebna komisija predložiti načrte, kako bi se mogli v bodoče taki dalekosežni konflikti onemogočiti. Posebna komisija se sestane 6. novembra v Ženevi, ki ima do konca novembra predložiti Društvu narodov svoje predloge. Na predlog Chamberlaina je bila na to sestavljena posebna komisija.

KRALJ IN KRALJICA V ORMOŽU

Ormož, 31. oktobra. (Izv.) Prebivalstvo Ormoža, okolice in šolska mladina je priredila že v četrtek kralju in kraljici ob njih prihodu iskrene in navdušene ovacije. Ko je dvorni vlak prispel na kolodvor je prebivalstvo navdušeno vzklikalo: »Živel kralj! Živela kraljica!« Danes ob 5.30 zjutraj se je dvorni vlak, v katerem sta prenočevala kralj in kraljica, zopet odpeljal proti Čakovcu na posestvo Bombellesovo, kjer se vrši velik lov na fazane in zajce. Lova se udeležujeta tudi veliki župan mariborske oblasti dr. Otmar Pirkmayer in sreski poglavar dr. Vončina.

ZA ZAŠČITO DOMAČIH DELAVCEV

Beograd, 30. oktobra. r. Posl. dr. Žerjav je v skupščini vložil pismeno vprašanje na ministra socialne politike radi njegovga tolmčenja čl. 103. zakona o zaščiti delavcev. Minister socialne politike je izdal nam reč navodilo, po katerem inozemskim delavcem, ki so bili zaposleni pri nas pred 14. junijem 1923, ni treba zaposliti dovoljenja za bivanje v naši državi. Dr. Žerjav smatra, da je tako tolmčenje zakona napačno in opozarja ministra, da se od naših delavcev v inozemstvu zahteva dovoljenje za bivanje in da mora zaradi tega tudi naše ministristvo socialne politike na podlagi recipročnosti zahtevati od inozemskih delavcev, da si pridobijo dovoljenje za bivanje v naši državi, četudi so bili zaposleni že pred 14. junijem 1923.

NESREČA MUSSOLINIJEVE GARDE

Rim, 30. oktobra. s. Ministrski predsednik Mussolini je sinoči odpotoval iz Milana v Rim. Tik pred njegovim odhodom je trčil tovorni avto, na katerem je bila njegova fašistovska telesna garda, s tramvajskim vozom. Sedem gardistov je bilo ranjenih, enega so morali prenesti v bolnico.

POLJSKA IN GARANCIJSKI PAKT BALKANSKIH DRŽAV

Varšava, 30. oktobra. Poljski tisk z zanimanjem zasleduje razvoj grško-bolgarskega spora ter konstatira posebno hvalevredno stališče Jugoslavije, ki je bila v tem sporu sicer rezervirana, toda je umela svojo slovensko mislijo. »Kurier Polski« objavlja uvodnik, ki naglašja utemeljenost garancijskega pakta balkanskih držav. V diplomatičnih krogih osebno podčrtavajo okolnost, da je bila Grška prva balkanska država, ki je za časa zasedanja Društva narodov v Ženevi najbolj forsirala vprašanje garancijskega pakta, toda bila je prva država, ki se je hotela izogniti avtoriteti Društva narodov in je iz neznanega obmejnega konflikta provocirala veliko diplomatično akcijo, katere uspehi so zelo minimalni.

RAZPUST POLJSKE NARODNE SKUPŠČINE

Varšava, 30. oktobra. V parlamentarnih krogih naglašajo, da pride v poljskem sejmju prihodnje dni do značilnih dogodkov in ni izključeno, da bo poljski sejem razpuščen. Za razpust narodne skupščine je pet vodilnih parlamentarnih klubov. Volitve naj bi se razpisale na prve mesece prihodnje spomladi.

Meinl čaj
nove žetve

Ljubljanski trg

Goveje meso v mesnicah Din 16 do 19, na trgu 15 do 18, kg jezika 18 do 19, v ampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter, ledic, možganov 18 do 19, loja 7.50 do 10, telečjega mesa 17 do 20, jeter 25 do 30, pljuč 20, svinjskega mesa 20 do 27.50, pljuč 10, jeter 15 do 20, ledic 27.50, glave 7.50, parkljev 5, slanice 22.50 do 29, masti 30 do 31, šunk 35 do 37, prekajenega mesa 30 do 35, prekajenih parkljev 12, glave 15, jezika 35, kostrunovega mesa 14 do 15, kozličevine 20, konjskega mesa 7 do 9, kg kravskih in debrecinskih klobas 44, hrenovk, safalad, posebnih 35, svežih kranjskih 40, pol prekajenih 32 do 40, suhih 67, prekajene slanice 30 do 35, Permutina: piščanec 15, mrene 17.50 do 20, pečenke 8 do 12.50, raca 30, nepitana gos 60, pitana gos 80 do 100, domač zajec 15 do 30, divji zajec 25 do 60, poljska jerebica 15 do 18, gozdna jerebica 25, kg srne 20 do 35. Ribe: kg krapa 26 do 32.50, šljaja 25 do 30, ščuke 25 do 30, postvri 55 do 60, klina 13.50 do 15, mrene 17.50 do 20, pečenke 3 do 12.50, liter mleka 2.50 do 3, kg surovega masla 40, čajnega 55 do 60, masla 45, bolniškega sira 36, sirčka 9 do 10, eno jajce 1.75. Kg belega kruha 5.50, črnega in rženega 4.50, Sadje: kg luksuznih jabolk 8, jabolk I. vrste 8, II. in III. 2.50 do 5, kg luksuznih hrusk 12, hrusk I. vrste 10, II. in III. 4 do 8, ena limona —.75 do 1, kg fig 14, navadnega kostonja 2.50 do 5, maroni 10, orehovi 10, lušeni orehovi 35, suhih češpelj 10 do 12, suhih hrusk 6 do 8, Specerjsko blago: kg kave Portoriko 64 do 75, Santos 52 do 55, Rio 45 do 50, pražene kave I. vrste 80 do 92, II. 60 do 64, III. 52 do 56, kristalnega sladkorja 12.75, sladkorja v kockah 14.75, kavne primesi 20, riža 8 do 10, liter namiznega olja 22, jedilnega 20, vinskega kisa 4.50, navadnega 2.50, petroleja 7, kg soli 4.50, celega popra 38, mlečnega 42, paprike III. vrste 32, sladke paprike 52, testenin 10 do 12, pralnega luga 3.50, čaja 75, Mleviski izdelki: pšenična moka št. 00 5.25, 0 — 4.75, št. 1 — 4.50, št. 3 — 4, št. 6 3, kaše 7, jesprenja 7, jesprenjska 10 do 13, otrobov 2.50, koruzne moke 3 do 4, koruznega zdroba 4.50, pšeničnega zdroba 6.50 do 7, ajdove moke 7 do 9, ržene moke 5 do 5.50, Žito: q pšenice 310 do 315, rži 250 do 280, ječmena 230 do 250, ovs 220 do 260, prosa 300, koruze 240, ajde 330, fižola 360, graha 400, leče 600, Kurjivo: q premoga 40 do 46, m³ trdih drv 150 do 160, mehkih 100, Krma: q sladkega sena 75, pol sladkega 50, kislega 45 slame 50. Zelenjava: kg endivije 8 do 9, motovilca 10 do 15, radiča 10 do 15, poznega zelja —.50 do —.75, rdečega zelja 3 do 4, kislega 3, ohrovt 2, karfiol 12 do 16, kolerab 4 do 5, podzemljice — kolerab —.75 do 1, špinat 7 do 8, paradižnikov 9 do 10, čebule 2.50 do 3, česna 15, krompirja 1.25 do 1.50, repe —.75, kisle repe 2.50, korenja —.75 do 4, peteršilja in zelenjave za juho 4.

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani, dne 31. oktobra 1925.

Borzna poročila

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 10.89, Pariz 238, London 273.76, Newyork 56.40, Milan 223.50, Berlin 13.44, Praga 167.50, Dunaj 796.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih, 31. oktobra. Predborza: Beograd 9.19, Pariz 21.75, Milan 20.52, Praga 15.37, Newyork 518.75, London 25.135, Berlin 1.235, Dunaj 73.11.

Trst, 31. oktobra. Predborza: Beograd 44.80, Pariz 166.10, London 122.70, Newyork 25.35, Praga 75, Curih 487, Dunaj 355.

O obnovitvi staroslovenskega bogoslužja

VI.

Jugoslavija nam je očistila tujščine šolo, za katere slovenstvo smo se borili nad pol stoletja. Dala nam je očistene urade; vsi so slovenski od najnižjih do najvišjih. Neočistena je ostala samo cerkev, kjer še vedno kraljuje latinščina. Zdi se, kakor da ba naš cerkev še dan, današnji pritiskali tisti avstrijski »višji ozirji«, ki so tako brezobzirno izključevali naš jezik od oltarja. S prepovedjo šol in uradov je hkrati napočil čas, da nastopi slovensčina svoje pravice tudi v cerkvi. O prevratu, ki je pokopal Avstrijo, zaščitnico tujstva med nami, je bila zadnja ura latinščini v naših cerkvah. Tisti dan, ko je propadla naša zatrika, bi se bila morala peti v vseh škofijah cerkvah Jugoslavije staroslovenska zavalna maša.

Kaj si morejo misliti o nas drugi narodi? Jugoslovenci imajo dragocen zaklad, a ga nečelo dvigniti. Ko bi ga imeli drugorodci, bi bil že zdavnaj dvignjen in nobena oblast bi tega ne mogla ubraniti. Kje je naš narodni ponos?

Neprecenljiv zaklad je staroslovensko bogoslužje. Zakopan, pozabljen je bil dolga stoletja. Na njegovem grobu so peslali naši nasprotniki in z drzno roko zavračali vsakega, ki ga je hotel dvigniti. Roke so si meli od veselja videč, kako si prizadevajo sinovi slovenske krvi, da bi ostal ta zaklad nedvignjen, neporabljen. V predzadnjem članku smo se seznanili z nekaterimi možmi, ki so se trudili, da bi otrebili stoletni mah z zaklada, ki sta nam ga ostavila blagovestnika sv. Ciril in Metod. Slovenski rodoljubi so jeli zbirati ostanki staroslovenskega bogoslužja in očistiti staroslovensčino. Že objavljenim — v IV. članku je bil izpuščen Linhart, ki je ugotovil, da je bila pred Trubarjem pri Slovencih v rabi glagolica, skupljaj je tudi glagolske ostanke za Čolovo zbirko — se družijo lepa vrsta navdušenih častilcev zapuščine sv. Cirila in Metoda: župnik Lovro Pintar, ki je prinesel iz Karlovca, kjer je dovršil gimnazijo, s tovariši v Sloveinjo iskro dejanskega rodoljublja in na Gorenjskem marljivo zbiral glagolski pergamene; na Goriškem se je brizgal za naše starine Stefan Kocjančič, na Stajerskem Oroslav Caf, ki je po izletu v Zagreb leta 1851. opisal prijatelju dr. Josipu Muršcu krasoto staroslovenskega bogoslužja; bil je navzoč v pravoslavni cerkvi: »Priatelj! povem vam, da sem se milo kopal med staroslovensko liturgijo; vsi napisi po cerkvi so bili staroslovenski, take mašne in ceremonijske bukve; aj prenevanje staroslovensko me je toliko povzdigalo in tudi pobožno zadržanje molcev.« S Cafom sta sodelovala Davorin Trstenjak in Božidar Rač, ki je proslavljal v Razlagovi »Zori« 1853 sv. blagovestnika kot »početnika slovenskega bogoslužja«.

Leta 1852. nam je prinesel Bratovščino sv. Cirila in Metoda, hčerko škofa Antona Martina Slomška, ki jo je razglasil v »Drobtinah« 1853 v obširnem govoru o slovenskih apostoli. Da sta priborila našemu jeziku gospodstvo nri službi božji in da je to pravico priznala sv. Stolica, ni omenil. Čemu je ustanovil imenovano bratovščino? Zato, da bi pridobil za edinstvo z Rimom naše pravoslavne brate, da bi bili »svi, kar nas je sinov sloveče matere« pod latinskim klobukom. Slomškova bratovščina sicer še ni dosegla tega, kar je nameravala, a priznati ji moramo neki drug uspeh. Priporočena domalega z vseh slovenskih prižnic je odkrila slovenskemu ljudstvu pozabljena blagovestnika sv. Cirila in Metoda. Razen Ant. Kremlja morda ni bilo cerkvenega govornika, ki bi se ju bil poprej spominjal na leci — tudi v »Pratiki« ni bilo za nju prostora. Blaznikova »Pratika« je ignorirala naša blagovestnika od leta 1864; k objavi jo je primoral poziv v »Novicah«. Slomškova bratovščina je odkrila zastor, ki je stoletja zakrivala naša največja dobitnika. Po nji so se med ljudstvom razširile sličice sv. bratov. Sv. Ciril in Metod sta iznova, kakor nekdanj telesno, sedaj duhovno stopila med Slovence, kar se je zgodilo prav posebno o njuni prvi tisočletnici leta 1863., ki jo je na-

povedal profesor Josip Marn že l. 1860. Spomin na leto 863., ko sta prišla iz Carigrada k zapadnim Slovenom Ciril in Metod, oborožena s križem in knjigo, oznanjevat Kristusovo vero in širiti omiko, je zdrnil pred 62 leti Slovence, da so proslavljali tisočletnico cerkveno, društveno in slovstveno. V cerkvah so bile o godu sv. Cirila in Metoda, ki se je tedaj praznoval v ljubljanski škofiji dne 9. marca, sv. maše, govori, pesmi na čast slavljencema in »Te Deum«.

Čitalnice, kolikor jih je bilo takrat na Slovenskem, so prireale »besede« s petje min govori, v katerih se je proslavljalo spomin sv. apostolskih prišelcev. Znamenite so bile Levstikove »Črtice iz življenja sv. Cirila in Metoda«, ki jih je čital na »besedi« ljubljanske »Čitalnice« dr. Janez Bleiweis. Tudi drugod so nastopali dostojni slavilci sv. blagovestnikov. Jako krasno slovesnost je napravil meseca julija Maribor pod milim nebom. Kjer ni bilo čitalnice, so dijaki (Gradec, Novo mesto) ali bogoslovci (Celovec) oskrbeli proslavo.

Kakor druge Slovence je mikal tudi naše rojake Velegrad, kjer so se vršile velike cerkvene slavnosti. Izmed tedanjih velegradskih romarjev živi še Tomo Zupan.

Na slovstvenem polju je rodila prva tisočletnica prav obilne sadove. V njen spomin se je ustanovila »Slovenska Matica«. Izšel je zbornik »Zlati vek« s članki, slavečimi poleg Cirila in Metoda tudi sv. Mohorja in Fortunata radi njune 1800letnice ter sv. Nikolaja, zavetnika ljubljanske škofije, ustanovljene pred 400 leti. Profesor Janez Majciger je dal Slovincem bogato ilustriran prevod dr. Bilega »Zgodovine ss. apostolov slov. Cirila in Metoda«. Družba sv. Mohorja je uvrstila v svoje »Večernice« njun životopis. Janežičev »Slovenski glasnik« je prinesel kot prilogo prof. Josipa Marna »Kratko staroslovensko slovnico«. Apostol vseslovenske vzajemnosti Matija Majar je dal v Zlati Pragi natisniti knjigo »Sv. brata Ciril in Metod slavljanska apostola in osnove teltja slovstva slavjanskega«. Slovenski časniki so objavili članke o slavljencih in poročila o njihovi praslavi.

Proslava naših blagovestnikov se je sukala o prvi tisočletnici najbolj krog verskega momenta; proslavljala sta se kot razširjevalca Kristusove vere. Poudarjale so se njune zasluge kot zasnovatelja slovenske književnosti. Omenjala se je tam pa tam tudi pravica, ki sta jo priborila našemu jeziku, da je postal obredni, bogoslužni jezik, a zaman iščem sledov, da bi se izvajale posledice. Menda se nihče ni spomnil anomalije, da se častita in poveljujejo ustanovitelja slovenskega bogoslužja z latinsko mašo.

V Zagrebu, kjer so slavili že takrat god sv. Cirila in Metoda dne 5. julija, so čutili nekateri veliki nasprotje, da se po Vihingovo vrši proslava naših blagovestnikov, a ostati so morali na pol pota. Kardinal Haulik je imel o njunem godu vprčo bana in drugih dostojanstvenikov slovesno latinsko mašo, pri kateri je eden izmed kanonikov pel list, drugi pa evangelij v staroslovenskem jeziku. Prav tako sta se pela list in evangelij o tisti priliki v Karlovcu.

In na Slovenskem? Tu se je ven in ven oznanjalo s prižnic, da se sme sv. naša brati samo v latinskem jeziku in v tem jeziku so počastili slovenski mašniki sv. Cirila in Metoda o njuni svečani obletnici. Pač nekdo — skril se je pod šifro A. Ž. »Izpod Cavnja« (Zr. D. 1863, 35—37). torej Goričan — je čutil to nepravilnost. Ker je bila leta 1863. hkrati 1800 letnica Ogletčanov sv. Mohorja in Fortunata, je predlagal, da naj bi Slovenci skupno romali o Oglet, odkoder se je Cirila Kristusova vera po naših pokrajinah že v 1. stoletju. Tja naj bi pozvali z otoka Krka glagoljša, ki bi pel staroslovensko mašo pred zbranim slovenskim ljudstvom na čast sv. Cirila in Metoda, ki sta gotovo gredoč v Rim potevala skozi Oglet in tam maševala. Spodobilo se o tisočletnici staroslovenske maše, ki naj bi se pela od 5. do 12. dne

julija vsak dan, piše A. Ž. »v zahvalo, da sta nam sv. Ciril in Metod posadila slovensčino na slavni prestol cerkvene jezika; to je bila borba in zmaga, da je ni enake v zgodovini.« Menda je izostalo ogletsko romanje in z njim staroslovenska maša.

Druga tisočletnica je sledila l. 1869. — spomin smrti sv. Cirila v Rimu dne 14. februarja 869. V »Slovenskih iskricah« se je spomnil profesor Jos. Marn in dodal izpodbujo, da naj bi Slovenci v tem letu pristopali v Bratovščino sv. Cirila in Metoda. V pravkar omenjenem spisu brani papeže, katerim se podtika, češ kakor da bi bili oni krivi, da se ni ohranilo slovensko bogoslužje; tudi Nemci ne, kakor se pogosto bere. »Ko bi Moravska ne bila razpadla — pravi — morebiti bi se slovenski jezik glasil po svetstih pri službi božji še danes, kakor se je v 9. veku, koder sta hodila in delala blagovestnika slovan-ska.« (Zg. Dan. 1869, 45).

Leta 1869. je bilo leto slovenskih taborov. Cirilova tisočletnica je šla skoro neopažena mimo. Cirilmetodar.

KANDIDAT ZA FRANCOSKEGA FINANČNEGA MINISTRA. LOUCHER. Po demisiji dosedanjega finančnega ministra Caillauxa je bil določen za njegovega naslednika Louchera. Njegova kandidatura pa ni prodrla. Začasno je prevzel finančni resor Painlevé.

Politične vesti

Dr. Korošec hoče biti Radičev naslednik. Beogradsko »Vreme« poroča, da se je dr. Korošec napram njegovemu dopisniku v Splitu glede politične situacije na Hrvaškem izrazil takole: »Uloga, ki jo je igral Stepan Radič v hrvaškem narodu pred spoznanjem z radikalni prevzemanjem jaz.« Čestitamo Hrvatom na taki pridobi bitvi, vprašanje je samo, ako bodo Hrvači hoteli imeti Korošca za voditelja. Mesto Radiča Korošca, menda si bodo pač premislili. Radiča je vsaj še sedaj pamet srečala, dr. Korošca pa še sedaj ni!

Vesti o koncentracijski vladi so zopet jeli širiti gotovi beogradski listi. Baje je s tem načrtom, da se sestavi koncentracijska vlada, v zvezi avdiencia, ki jo je imel pred dnevi Davidović pri kralju. V vlado bi po teh vesteh imeli vstopiti Davidovičevi demokrati in klerikanci. Ta vlada bi naj prihodnje leto izvedla kronanje kralja. Davidovičevi listi izjavljajo, da so vse te vesti neresnične, češ da davidovičevci ne vstopijo v nobeno koncentracijsko vlado, dokler nimajo jamstva, da se režim spremeni v svojih temeljih. Govorice o koncentracijskem kabinetu na demantujejo tudi radikalni in radičevski listi, ki zlasti poudarjajo, da zlasti ne more biti govora o vstopu v vlado slovenskih klerikalcev, čeprav se ti na vse načine ponujajo.

Novi zakonski načrti. Na zadnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se v najkrajšem času predloži v pretres tle zakonski načrti: 1. zakon o centralni uravni; 2. zakon o spomeniku osvobojenja in 3. zakon o testamentu nočnega kralja Nikole in o vrnitvi privatne imovine vladarskega doma Njegošev zakonitim dedičem.

Naslednje dni so prihajale nove čete, a — samo italijanske. Okupirali so deželo, polagoma, do kranjske meje in še naprej. Po

Julijska krajina

Ob osmi obletnici

DNEVI O VSEH SVETIH 1918.

Spomini goriškega begunca.

Zavrelo je tedaj nekaj, kakor novo življenje po razdejani in razbiti Goriški. Konec vojne, premirje, konec morije, konec begunstva! Že to je dvigalo obupana srca in vtilvalo novo moč izmučenim ljudem, izmognanim in napol ubitim po vojnih mukah in begunskih barakah. A vstajala je tudi izza krvavih poljan nova zarja, zarja osvobodjenja, ujedinjenja v Jugoslavijo, o kateri smo prej komaj sanjali in to je vzbujalo novo življenje, nove upe!

S fronte umikajoči se oddelki avstrijskih armad so se valili po soški in vipavski dolini proti zaledju. V Gorici je prevzel vlado nad slovenskim delom Goriške z mestom Gorico vred pokrajinski odsek Narodnega sveta z dr. Podgornikom na čelu. Povsod so ustanavljali narodne straže. Gorica je postala slovenska, na razstreljenem goriškem gradu je zavihrala slovenska trobojnica. Slovenski fantje 2. strelskega polka so vstopili v službo nove vlade in po ulicah vsklikali mladi Jugoslavijo.

Vse to se je izvršilo nenadoma, prav naglo, da se še prav zavedati nismo mogli po nebnosti onih zgodovinskih dni, še manj pa — slutiti najbližje bodočnosti.

Ob prevzetju vlade je Narodni svet izdal oklic na mesto in slovenski del dežele. Vseli se je v vladno palačo na Travniku in lepa slovenska zastava je kazala sedež nove vlade. Vsak dan, vsak večer so bile tam seje, posvetovanja. Vse tri slovenske stranke so se združile, njih predstavniki dr. Podgornik, dr. Breclji, dr. Gaberšek in sedaj žal še vsi pokoniti: dr. Kobal, dr. Novak, Ciril Vuga, Kačič ter drugi so tvorili odsek narodnega sveta. Glavna in najnujnejša naloga je bila, aprovizacija in skrb za to, da se vračajoče se avstrijske čete odpravijo čimprej brez nevarnosti in škode za deželo naprej v zaledje.

V upu in strahu, v mrzličnem, veselju, a negetovnem razpoloženju so minuli prazniki Vseh svetih in Vseh mrtvih. Goriški Italijani, preje ponižni in tihi, so postajali vedno živahnejši. V avstrijskega vojnega vjetništva vračajoči se laški vojaki so se vedno bolj zbirali v Gorici, njih vrste so se množile, se skušale oborožiti. Položaj je bil vedno bolj napet, nejasen, prišlo je do posamičnih incidentov. Vedno bolj so se širile vesti o lažjači se laški vojski. Še smo se tolažili, da ne pridejo samo Lah, temveč mešane antantne čete, ki začasno okupirajo deželo do definitivnega mira. Da bi ne prišli pod Jugoslavijo, nato smo se bali še misliti. Solnce, ki je bilo pošljalo na nas tistih par dni, je bilo prelepo, presvetlo, tako, da nas je oslepilo, da nismo videli temnih oblakov, ki so se bližali.

4. novembra je prišla vest, da so se v Trstu izkazali bersaljeri... Pa vendar smo še upali glede Gorice in Goriške.

In potem je prišlo, kar je imelo priti. Za goriške Lahe: redenzone, odrešenje, za nas — novo suženstvo!

Prihajali so sicer previdno — boječe, ponižni, z belimi zastavami. Nikdar ne pozabim, kako mi je bilo ob pogledu na prve Lahe. Pri Sv. Luciji na mostu je bilo 7. novembra, ko so privozili prvi laški avtomobili s častniki in patrolami čez Kobariid in Tolmin. Leemersko prijazni, vlnudno mrzli, z belimi zastavami na avtih. Mrz in zle slutnje so me obšle ob pogledu na nje. In vse jih je prestrašeno, skoro sovražno gledalo. Lah so tu — je šlo od ust do ust in ljudje so celo jokali, kakor da so slutili vse, kar je imelo še slediti...

Isti večer sem se vračal vseprej nego dobro razpoložen v Gorico. Ročini, Kanal, Plava, povsod so že bili Italijani. Cesta naprpana z umikajočimi se Avstrijci. Lah so nas ustavljali, pa vpraševali, kdo da smo, a vse vtiludno. Celo salutirali so slovenski trobojnici na avtu.

Ko sem zvečer prišel v Gorico, je bilo mesto že vse drugačno. Prevladovala so po hišah že laške tricolore. Po ulicah poleg naših fantov italijanski vojaki. Vmes je švigalo na konjih par starih srbskih vojakov; vrnili so se iz avstrijskega vjetništva in se v Gorici stavili novu vladi na razpolago.

Naslednje dni so prihajale nove čete, a — samo italijanske. Okupirali so deželo, polagoma, do kranjske meje in še naprej. Po

vaseh so lepili slovenske oglase, obljubljajo Slovincem popolno enakopravnost v osvobodeni Italiji, mnogo večjo nego pod premagano Avstrijo...

Pa vedno bolj so začeli novi gospodarji kazati svoje resnično lice. Stroge drakon-ske odredbe, zglasevanje in kontrola moških, hišne preiskave, aretacije, stroga cenzura, zaprtje demarkacijske črte. To so bile prve dobronete... Ljudstvo je bilo pobito, depremirano, a je upalo in upalo kljub hudim stiskam in križem, ki so ga tlačili. Slovenske barve so bile povsod prepovedane, vse je moralo izginiti, kar je pomenjalo na belomodro — ideče. Dohravlali so se dogodki, kakor za časa Gesslerja in Tella v Švici. Ponekod so prisilili ljudstvo, da se je moralo odkrivati italijanski tricolori...

Mnogim je upadel pecum, pa so pustili vse in šli preko hribov čez premirno črto. Mnogi so morali v Italijo v internacijo. Ljudstvo pa je trpelo, stiskalo zobe, upalo in čakalo, čakalo, a zaman...

Vrača se sedma obletnica teh dogodkov, tako usodepolnih za našo Goriško. Cele viharje nasilstev so naši ljudje tam ob Soči v teh sedmih letih morali pretrpeti. In še ni miera polna, še ni od nikjer nobenega žarka upanja na boljše čase.

Praznik Vseh svetih, Vseh mrtvih dan! »Na tisto tiho domovanje...« — je pel naš Gregorčič... — Misli romajo na grobove dragih. Naše misli, misli nas izgnancev, pa rmanjo tja čez nasilne krivične meje države — k zeleni Soči, »mrtvim živim šumljajoči...« Še so tam naši bratje, naši najboljši bratje! Še živijo, a kaj bo čez deset, dvajset, trideset let? Ako se vremena ne ziasne, če ne odneha pritisk nezasužene usode, potem se zna zgoditi, da bodo tudi ob sedaj še naši Soči, naši samo še — grobovi...

—j Collarich pred poroto. Odvetnik Poilluci je govoril o znani stvari glede obtoženega Jurčiča, ki ni bil zaslišan radi neke tatvine, čeprav je tržaška prizivna sodnija izročila ta zločin v razpravo porotni sodniji v Pulj. Poilluci izjavja, da predsednik lahko pridruži naknadno v sedanjo razpravo omenjeno tatvino. Državni predsednik se upira. Po polurnem odmoru je predsednik naznanil, da se sprejme zahteva odvetnika Poillucia. Nato je bil Jurčich zaslišan o oni tatvini. Pravi, da je imel v Barkovlah ljubavni sestanek, ker ljubice ni bilo, je šel v njeno stanovanje. Na hodniku mu je prišel nasproti neki človek, ki mu je vrgel v roke omot da ga obdrži, nakar je zbežal. Nato je pričela nekda mlada ženska klicati na pomoč. Orožniki so prišli njega. Predsednik zahteva od porotnikov potrditev vprašanja glede te tatvine in sicer z obteževalnimi okoliščinami. Branitelj je zahteval vprašanje za olajševalnimi okoliščinami, ker je škoda neznanja in so bili predmeti vrnjeni. Pri razpravi večeraj so manjkali skoro vsi branitelji, kar je predsednik obžaloval. Nato je pričel govoriti branitelj obtoženega Tercovicha dr. Marotti. Pobjal je trditev o obstoju družbe »Crni prsti«, češ da je to le fantazija Collaricha in njegovih tovarišev, da bi strašili policijo. Ko je končal dr. Marotti svoj kratek govor, je predsednik odredil odmor, dokler ne pride kak drug odvetnik. Po preteku pol ure se je pojavil odvetnik dr. Benussi, ki je govoril nato kot branitelj Bisina in Butijia. Za njim je govoril dr. Albanese. Ko je ta končal, je izrekel predsednik željo, da bi bili navzoči vedno in redno branitelji. Collarich je govoril z novinarji, v kolikor je to dopustil čuvaj. Collarich je rekel, da nekateri pišejo njegov priimek tako, kakor da bi bil on »ščavo«. Collarich je vžival italijansko vzgojo in on se smatra za Italijana. Priporočal jim je, da naj lepše pišejo o njem...

—j Sami prazniki. V sredo je bil v Trstu, kakor povsod po Italiji, velik fašistovski praznik. Vrtil se je impozanten pohod po mestu in sledili so navdušeni govorci, dvigajoč do neba fašizem, italijansko sedanost in veliko italijansko bodočnost. »Marica su Roma« se proslavlja vsako leto enako. Tako bo najbrže še precej časa. V Trstu je popoldne mirovalo vse delo. Sedaj je v Trstu vrsta praznikov. Zupan je izdal proglas, v katerem združuje slavnost pohoda v Rim v eno celoto s prazniki, ki sledijo te dni do državnega praznika 4. novembra. Torej praznik za praznikom. To bi kazalo, da se Trstu na godi preslabo in v Rimu utegnejo to še kdaj očitati Trstu!

Kiriel Maldwist:

Verne duše

Nebo se je polagoma rdečilo. Brezvetni zrak na pokopališču je bil od človeških izhlapih, vele dišave cvetlic in vonja sveč gost kakor olje. Nad množico, ki se je mrmraje prerivala med grobovi, je vstajala od nekod žalna pesem. Gospo Heleno sta izpreletavala tesnoba in mraz.

Visoka plavalaska v črni obleki, je stala že dolgo pred gomilo svojega moža. Z nervoznostjo, kakršna obhaja človeka pri vseh dolžih ceremonijah, se je vpraševala, ali ni že dovolj ustrelega spodobnosti. Znanke in znanci so jo videli, njena rutica je bila mokra od solz — čeprav se je morala trudoma zatapljati v prošlost in stresati dremajoča čustva za ramena, da so ji pritekale iz oči.

To je bilo nemara grdo, bilo je morda brezčutno, a tako je bilo, Bog pomagaj. Dolžnost, razkazovati ljudem, da ni pozabila mrljica, ki je ležal v tej jami že skoraj leto dni, se je zdela gospe Heleni breme, zavajeno na njeno pravico do življenja. Sama pri sebi je opravila s to stvarjo. In zdaj je bilo pred njo še veliko let, veliko prilike, da ujame tisto, česar s pokojnim ni našla.

Kadar mičejo človeka novi upi, je nadežno misliti na smrt. Vsi bomo umrli, vsi bomo gnili v grobu. »Tudi

jaz,« si je drgetaje rekla Helena, »To pride neizogibno, treba je samo počakati. Človek, ki ga kličeš, sreča, ki je želiš, največkrat ne pride. Smrt pride.«

Zato ni mogla razumeti Milana, da ni počakal. Tako zvesto ga je ljubila, tako vdano mu je služila, tako ganljivo je skrbela zanj! In njen načrt za življenje je imel še toliko poglavij. Na primer tisto, v katerem sedita starec in starka pred vrati lične hišice tam kje za mestom in častiljivo prebavljata kosilo ter uživata zaslužen pokoj. — »Ahni!« pravi starec, »Mhm!« reče starka, Ali pa narobe. In gledata muco, ki se igra pred njima. In sta srečna.

Milan, ki še vaze ne bi treščil ob tla, je razbil to idilo na drobce. Zakaj? Kako je mogel? Ali ni imela pravice do nje? Ljubila ga je z vso svojo ljubeznijo. Bila mu je celo zvesta. Star ni bil, niti ne bolan; na njeno prigovarjanje je sprejel službo, ki jih je dobro redila. Otrk ni bilo; tem manj skrbil. »Zakaj?« je ponavljala, strmeč v kamen, ki je pritiskal na grob.

Toda grob je molčal. In gospa Helena je grebla, grebla po svojih spominih.

Seznanila sta se pri njeni prijateljici. Helena je bila veselo, prostodušno dekle, Milan dokaj prikupen človek, spodoben deček, ki ni silil z roko pod krilo. Hvalili so ga, da je nadarjen: filozofske članke piše, razprave o socialnih vprašanjih induhovite malen-

kosti; tudi mu leži v misli načrt za dramo, kakršne še ni bilo.

»Pa dobro živite ob tem?« je hitro vprašal star trebusnik.

»Dobro,« se je nasmehnil Milan. »Zasluzim, kolikor potrebujem. In moji potrebe niso dragocetne; modrost in lepota sta celo zastopni. A vi s tem blagom menda ne trgujete?«

»Ali,« ga je podražila prijateljica, »kakšno bo, kadar se oženite? Modrost in lepoto bo delila žena; kaj ji boste dajali za gospodinjstvo?«

Milan je priznal, da se ne misli ženiti. Kdor kopni po tem, da bi ustvarjal z duhom, ne more živeti pod vplivom bitja, ki ga vleče nizdol v sleherno vsakdanjo skrb, najvišjega, tistega, kar je ves cilj njegove duše, na ne pojmi.

»Mar mislite, da ni po svetu nobene ženske, ki bi vas razumela?« ga je vprašala dor činka.

In Milan je tiho odgovoril:

»Da bi bila! In da bi jo našel.«

Še zdaj je pomnila Helena vsako besedo tega razgovora. Vsa zamaknjena je zrla vanj in vsa uverjena, da je baš ona taka ženska. Kje ga ne bi razumela, ko je nripr-vljena uretiti zanj?

Na povratku je celo sanjnila, kako bi ga lajšala; prekašala bi ga v nekakšnem zagonetnem vzetju in ga vabila za seboj, čedalje više, čedalje više — spodaj pa bi stali ljudje in bi se čudili.

Od tih dob sta se pogosto srečavala. Milan je opazil, da živi dekle sa-

še zanj. Čutil se je očitno zelo samega; in kako se ne bi, ko ni imel ne svojeve, ne bližnjih prijateljev, ne vdane, umevajoče duše, kakršna mu je hotela biti Helena? In ko je videl njene oči tako svetlo uprte vase, ga je obšla slabost.

Ljubila sta se kakor brat in sestra. Veliko mesecev sta si zatrjevala, da se ne poročita nikoli. Zivela sta obojem dveh bitij, ki darujeta drugo drugemu svojo dobroto in gresta o pravi uri smehljaje svojo pot. Toda vse se je obrnilo po sreči. Milan je nenadoma hudo zbolel. Helena je zatajila vse posmisleke in mu je stregla kakor angel. Ko je vstal, so smatrale njene tetke trenutek za primeren in so vzdignile vrišč, da je kompromitirana. Mati jo je opsovala z gnusnimi izrazi. Helena je vso v solzah prihitela k Milanu in mu potožila, kaj trpi zaradi njega. Ura slovesa je prišla!

Njeno skrito pričakovanje je ni ukanilo. Milan ni bil zmogel ostaviti devojke, ki se je žrtvovala zanj. In ona je vsa koprnela, da bi delila z njim trud siromaštva; pogrešanja se je bala tem manj, ker ga je bila vajena z doma. In Milanu se je zdela lahkoto delati toliko, da bosta živela brez velikih skrbi.

Tri tedne po tem dogodku je bila njegova žena. Mati jih je blagoslovila s solzami v očeh in krepostne tetke so povzdigovala Milana v deveta nebesa. Šibak od boleznij se stopen ob palci

v skromni stan, ki sta ga najela. Sobe so bile malone prazne, skozi razpoke je pihal veter. Toda Milan je bil poln volje in nad, z bleščecimi očmi je pripovedoval o velikem filozofskem delu, ki ga zdaj napiše, in o drami, ki je zorelo v njem. Hotel je ustvariti pesnitev dveh duš, duše Moža in duše Žene, ki se spremljata v najvišje višave in uresničita, morda prvič na svetu, tisto, kar smatra tolpa za nemogoče. Nesmrtnost iluzije...

Helena je bila presrečna. Drama dveh duš? Kako krasno! Moža in žene? Kako plemenito! Obenem pa je čutila, da svoje ideje ni mogel vzeti iz nje. Ne da bi si ubijala glavo s premišljevanjem, kaj je nesmrtnost iluzije, se je zgrozila pred njo, kakor bi jo smatrala na tihem za svojo zopernico.

A saj se ni utegnla muditi ob problemih. Dolžnosti žene in gospodinje so ji dajale dela preko glave. Robotala je kakor dekla in samozadovoljno kazala Milanu svoje razpraskanke roke. Negovala ga je bolj od rodne matere, razvajala ga, prihranjala zanj najboljše kose in obupovala, kadar se jih je branil. S ponosom je razkazovala moža in dom svojim tetkam, prijateljicam in znančkam, čudeč se obenem, zakaj se Milan odmika njihovi družbi. In napeto je čakala njegovih del, njegovih uspehov in njegovih slave, od katere si je skrivaj obetala mnogo prijetljivih dobrot. Da mu je hotela drugovati v vsi

Glisa Koritnik:

Elegija

Bil sem nekoč kakor vi: spojina telesa in duše,
zemlja je bila moj dom, človek usodno ime.
Srkal sem solnce in zrak na pisanem krilu prirode,
Zdaj sem astralno telo, prosto vseh zemljskih spon.
Mrtev sem... pravite vi. To je nam tuja beseda,
bitju ni smrti nikjer, v večnem se večno živi.
Koliko časa in kod sem meril prostore svetovja,
več ne spominjam se prav, časa smo dali slovo
Vse izenačil je red, božanski um vseohranilive,
ker je zdaj bilo, je še, kar se zgodi še — je že.
Vi vsi, ki zidate dom na trtli osnovi planeta,
sodbo vam pišemo mi: vsi boste prah in pepel!
Pazite: kratak je vek dejanja od rojstva do smrti —
solze kesanje tekó curkoma v senci cipres.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:
Začetek ob 20. uri.
Sobota, 31. oktobra: Zimska pravljica. R. E. Nedelja, 1. novembra: Veronika Deseniška. Izven.

OPERA:
Začetek ob 20. uri zvečer.
Sobota, 31. oktobra: Manon. Red A. Nedelja, 1. novembra: Aida. Izven.

— Danes se bo vrnila premijera vesele igrice Težke ribe na Sentjakobskem gledališkem odru. Igra ima krasne komične zapletitve, zato jo posetite. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

Mirko Kragelj:

„Kresnice in snežinke“

Pesnitve. Samozaložba. Form. Mala 8: Cena 20 Din za broširan in 30 Din za vezan izvod. Mirko Kragelj nas je presenetil s svojo drobno knjižico v času, ko je minila sladka doba nepotnega opevanja, spekulativnih iskanj, a ko tudi nas ni uverila zvečavost transcendentalnega tipa sodobne lirike. Avtor je napisal živ program svojega bodočega razvoja. Krepko sredi življenja stoji. Kot navdušen sin Primorja gleda z zdravim idealizmom in odkritim spoznavanjem na rane in boli v nejasno kopreno zavitega časa.

»In sem spoznal, da vse, kar so kričali, je prazna le prevara, puhla laž... To spoznanje bo še dozorelo in odlomki ciklov avtorjeve domovinske lirike so ponajveč protest čiste nacionalne ideologije, a v večini teh pesmi je podan veren in umetniški resničen lokalni kolorit krajev, ljudskih obrazov in njihovih težej, za katere govore njegovi verzli. Pesmi so v glavnem razdeljene ciklično. Osnovni ton je doživljena kronika erotike, ki jo navdaja južnjaška barvitost in odlikuje motivna raznolikost. Resničen pa je avtor povsod.

»... Z laski črnilni prepoji mehke, svilnate blazine in kom bom blaznel v razkošju, mi zakriči, da vse — mine!« (Iz beneškega motiva). Ti silni, viharno neurejeni afekti tvorijo preludi opojne čase... Melodioznost pesmi je dobila izraza v ugledni »Barkaroli«. Vsa avtorjeva romarska in zgodnjih izkušenj bogata pot je zanimiva, če spjele v jarek, in je resna, kadar se z instinktivnim studom obrača od gnih znamenj naših odnosov. V dobi organiziranega planstva in šumnega primordijstva naših oštarijskih politikov nas dirne senec »Piancem« kot redek in hoten anatemata zoper bedasto besedičenje v toposti in alkoholu odrevenele, poplavitvene družbe, domov primese vas zduhuje.

kier žene vam odpuščajo, barabe, in sin vam osle kaže, vzorni oče!... Včasih je tak izpad slučajno pograbilen snjet, verzificirana politična zbadilca ali hip trenutka. (»Zadovoljni Kranjec«). S tipičnim gnevom primorskega intelektualca se obrača s himnično »Pjesmijo osvetle« do svojih rojakov, osvetlujejo jim zadane krivice. Dolžna pesmi in minicijoni detajli seveda bolj spominjajo na rima manifest bodoče pobune ali vehementen govor irendističnega vodje — sile in ide ne brezmadežnosti pa tem stihom ni odrekati. V tem misliju je zlečena »Korotanska«, glede forme, realističnega in literarnega. Zajemljivega uvoda prednjači »Vizja o sv. Martinu« kljub prigodnemu sklepu in izraziti tendenčnosti, ki na škodo umetniškega izraza semintja pre-

šavah, je pozabila že pred oltarjem; kako bi mu drugovala, ko je imela toliko posla pri tleh! In v srcu je itak vedela, da mu ne more slediti navzgor. Kadar je jel govoriti o visokih stvareh, jo je obhajal kakor vrtoglavica. Da se ji ne bi izgubil nad oblaki, ga je v premoreh njegovega dela zabavala s pripovedovanjem o svojem svetu, o tečni resničnosti, o zdravih in koristnih poslih vsakdanjega življenja, ki so zanimali njo.

In tedaj se je začelo tisto, česar še danes ni mogla prav razumeti. Milano-vo delo je jelo zastajati. Sedel je za mizo, pisal po cele ure, trgal in začeljal iznova. Katerikrat jo je gledal, kakor bi nečesa čakal od nje; oči so mu bile kalne od zagonetne žeje in so se časih širile kakor v grozi. Kar je napisal, se mu je zdelo slabo; liste in mesečnike s svojimi novimi članki je zaklepal v predalec; bilo jih je čedalje manj in denar, ki ga je prinašal domov, je ostajal daleč za dohodki, kakršnih se je nadejala Helena.

Tako se je pojavila v mlademu domu skrb in je legla nanjo z vso svojo težo. Treba je bilo drv, obleke, novcev za račune; gostom, ki so prihajali, je bilo očividno doččas v slabo opremljenem stanovanju. Vendarle se je nadejala, da bo tudi pri njej nekaj tako lepo in adobno kakor pri njeni prijateljici Tej,

gromko zazveni na uho neputarskega sv. Martina. Mladina bo te pesmi sprejela z živim ognjem navdušenja in postitni ideali naših nerazbanih dni so v teh plamenih čiste domovinske ljubezni zadobili svoj dokumentarčen stigma občutne vere v narodno bodočnost. Ciklus »Med brati« je kronološki razvoj krvavih rak-ran v zasednem ozemlju in pesem »Iredentom« izzveni v boju razpoloženja.

Vse bolj osebno-izrazita je Kragljeva umetniška tvoritost v erotiki. Iz razmišljanja o »Ženi«:
»Žena, fantom si največ svetla v hipu svečanem spočetja, ker takrat vtelesiš dušo — moža!...«
prelaja v najbolj enoten svoj izraz, ki je središče knjige: »Chanson de la Violette.« Je to ciklus pesmi življenja, pretakajočih se v kratkih, zgoščenih in organsko spojenih strofah. Motivno je to svojevrsen poem. Violeta, dama s kamelijami — problem, razvojlajoč se v Kraglju lastnem zdravem čustvovanju in sinfonično zaključen v sproščeni od vsega nizkega tavanja po labirintih greha in vsečlovečnosti.

»Ne, ne Ninon! Moj pot gre preko mase navzgor — do solca — kjer se raj odklepa!«

V teh stihih so najtišji zvokovi Kragljeve knjige. Močno, zrelo spoznanje lastne poti. Jezikovno je krepko, v izrazu umerjen. ... in z nama Bogu himno bo zapelo: »Ljubav, ljubezen! — Kako si velika!«

Do sem sega njegova pot »Kresnice«, znanilnik tople pomlad, kresnih noči. Končana je niz pisanih impresij ter žarkoga doživljanja po salonih in samotnih izprehodih. Vihar čustva ob razbitih časih trenutkov v zapoznelih urah se pomiri. Za vročimi dnevi prihajajo bele zimske sanje. Oddih. Reakcija.

»Ob svetlih lučicah kresnic se spominam na pomladno noč, ko prvič v cvetju nežnih lic poljub sem dahnil vroč...«

To je prva postaja razgleda nazaj na prehojeno pot, prva lahna utrujenost in odmevi lahke, pojemajoče bolesi. In vrne se v resignacijo.

»Bogu stoži svoje upe boine, satanu krivico vso izkolne... In očistena se v vice vrača — domovino — pesnika berača...«

Razdal je svoje mlado hrepenenje, za-jaše ga prilatelj Fojbos in iz ljubezni tiranije zakliče v ure premišljevanja Tonatos svoj memento, izzveneč v žalostinko (Ob Joškovega obeta).

Kragelj obeta nadaljevati svojo pot. Ko uredi v sebi svoje duševne zbirke, se opusti vzorov in ukroti valove, ki jih »v daljne hrepenenje nese«, bo stal med nami delavna za ciljem stremeča umetniška pojava Udejstvuje se v javnosti v raznih nacionalnih-prosvetnih krogih, je z grenkobo prehodil mnogo sveta in gledal stvarim naravnost v obraz. Tako mu je tuja fraza in gostobeseden videz. Pesniško je darovit, njegova knjiga diha nežen, vroč čar z vsemi živimi bojami kipeče volje do ustvarjanja oblagodarnega iskalca. Formalno se čuti nekaj jezikovne neuglavljenosti (akcenti, rima mesta), a južno isker jezik in gibčna rima, ožarjena zlasti v erotičnih spevih z bujnimi metaforami in neobičajnimi izraznimi sredstvi. Ciklus »Chanson de la Violette« je dovršen in strogo zlit vase, pesmi njegove domovinske ljubezni bodo pa vedno vžigale ljudi, ki jim ni čistočno odmrta vera v naše nacionalne ideale in jim ni zastrt pogled na srmatno stran časa, ki ga doživljamo. Pike lcvne naj drugi. Avtor je povedal prvo besedo in to brez pridržka. Javnosti se bo knjižica prikupila in našla svoje posebne prijatelje.

pri sestrični Oni, pri znanki Tisti. Seveda, imele so pač m-že, ki so umeli pripravljati denar in se niso branili službe... Milan pa je begal z doma, posedal s praznim papirjem pred seboj in buljil skozi okno; celo o svoji drami je prestal govoriti!

Ko je priklopila njena dolgo zatajevana skrb in nestrpnost do viška, mu jo je povedala. Ali mar ni imela pravice? Saj ga je vendar ljubila! Razložila mu je, kako bi lahko odložil stvari, ki so zanj pretežke in od katerih ni pričakovati zaslužka; pisal bi rajši tako in toliko, da bi mogla, recimo, v letu dni poplačati to in kupiti ono. Vse je bilo že premišljeno; izračunala mu je na prste.

Milan je poslušal njeno razlaganje, ne da bi ugovarjal. Ko je končala, mu je pogledala naravnost v oči: bile so polne tiste široke, brezupne groze, ki jo je vznemirjala zadnje čase.

»Odpusti, Helena!« je dejal naposled z zamolklim glasom. Razočarana si; vidim in vidim, da ne more biti drugače. Toda — ali čutiš tudi ti, da mi nisi dala tistega poslednjega, brezčesar duša v prsih ne diha?... Dve leti sem zdaj srečen s teboj; jeli da sem srečen? Ali me mar ne ljubiš? In v meni je mrtvo kakor v grobu.» (Koniec prihodnjaj.)

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita žarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi.

Dnevna gojitev s »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob.

teje, a tudi drugim mu nudila urico neskaljenega užitka. Kragljeve pesmice dajo vsakemu svoje. Zato jo toplo priporočamo. — Ivo Peruzzi.

— Razstava arhitekture in kiparstva. V nedeljo 1. novembra ob 10.30 vodstvo v razstavi arhitekture in kiparstva v Jakopičevem paviljonu. Vodi ing. arh. Dragutin Fatur. — Kdor si misli ogledati razstavo, naj to stori v prihodnjih dneh, ker razstava se zatvori v četrtek 5. novembra ob 4. uri popoldne.

— Vračanje slik iz portretne razstave. Narodna galerija sporoča, da je prišla vračati slike, ki jih je dobila na posodo za portretno razstavo. Slike dostavimo vsem lastnikom na dom; ker je število izposojenih slik veliko, bomo z vračanjem gotovi do 10. novembra in prosimo vse, ki slik še niso prejeli, do tega časa za potrpljenje. — N. G.

— Dr. Antonin Dvořak je zastopan na sporedu komornega večera, katerega priredi Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani danes v soboto ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani s svojo skladbo Tercet za 2 vijo. Iml in vijolo. Tercet je pisan popolnoma v običajni klasični sonatni obliki ter ima 4 stavke. Posebno zanimiva sta II. in III. stavek. II. stavek Larghetto je pisan pomembno v Beethovnovem smislu, vendar ima v sebi vso močno osebnost nesmrtnega Dvořaka. V III. stavku Scherzo pa vpelje Dvořak v sicer klasično formo tipične češke ples Furiant. Sploh je celo to delo izredno bogato melodično ter se odlikuje po izrazito slovanskem koloritu. Umetniško vrednost dela samega pa jasno svedoči ime avtorja, ki je poznan in uveljavljen v vsem glasbenem svetu. Delo izvajajo prof. Šlais in konservatorist Rupelj (vijolinci), prof. Jeraj pa vijolo. Komorni večer zasluži tako po umetniški sestavi svojega sporeda kakor tudi po priznanih izvajalcih naše največje pozornosti. Vstopnice so cel dan na razpolago v Matični knjigarni, na večer koncerta od pol 8. ure dalje pred koncertno dvorano.

— Koncertni spored slavnega pianista Aleksandra Borovskega je sestavljen tako, da mora vsak obiskovalec tega umetniškega večera absolutno priti na svoj račun. Odlična osebnost izvajajočega umetnika in raznovrstni spored nam to jamčita v polni meri. Za svoj ljubljanski koncert si je zbral pianist Borovski deloma klasičen, deloma pa moderen program. Izmed klasičkov so zastopani: eden največjih klavirskih mojstrov Sebastijan Bach v obdelavi slavnega Busonija, njemu sledi istodobni slavni Francos Rameau z dvema točkama, od katerih je ena predelana po klavirskem moštru Godovskem. Beethoven sam je zastopan s svojo Sonato Appassionata, da ne manjka Liszta, mojstra vseh pianistov, je samo ob sebi umljivo, po Lisztu in v njegovi obdelavi bomo čuli tudi slavnega Paganinija. Izmed modernih kompozitov pa je na sporedu Rus Srjabin s svojim Impromptu in VI. etudo. Ta spored zasluži vso našo pozornost in prepričani smo, da bo naše občinstvo se odzvalo povabilu Glasbene Matice ter posetilo ta brez dvoma odlični pianističen večer v letošnji koncertni sezoni. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni, koncert v torek, 3. novembra ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani. —

— Jugoslovanski likovni umetniki, koji su izložili svoje radove na I. internacionalnoj riječkoj izložbi, dobiti će, kako nam sekretar Hajnal javlja, svoje radove za 8 dana, jer prije dolaska aranzera prof. Gjurića, nije se moglo slati. budućih ih on ima pregledati i otposlati. Gjurić po primitku slika, nastavlja svoj put u Veneciju, radi tamošnje izložbe, koja se priredjuje. Kako vidimo, Jugoslaveni su stekli lijep prestiž u Italiji, kada su pozivani da i na-žu i nadalje

„Sunek z bodalom“ v nemško fronto

Senzacionalna pravda v Monakovem.

Nebrojne pritožbe. — Poizvedovanje po razpoloženju med vojaštvom. — Propadanje morale in širjenje korupcije. — Moka za vojaštvo v prašičjem koritu. Človek se prične šele pri oficirju.

Med splošnim zanimanjem nastopi priča Erich Kuttner, bivši urednik Vorwärtsa. On se je javil prostovoljno na fronto, dasi ni bil spoznan za boj sposobnega. Ko je odzdravel potem, ko je bil na bojišču ranjen, je šel drugič prostovoljno na fronto. Potem je bil zopet ranjen in bolan. Takrat je imel priliko zbrati izkušnje, ki so važne za presojo, zakaj je Nemčija propadla. Koncem 1916. je prevzel uredništvo »Vorwärtsa« in soc. dem. »Feldpost«, ki je imela namen razlagati soc. dem. pristajem politiko deželne brambe, kar je soc. demokracija delala od začetka do konca. Kot urednik »Feldposte« je dobival na tisoče pism z vseh strani. Ogromna večina je soglašala s stališčem soc. dem. stranke, da se mora braniti deželo.

Potem pa so pričele prihajati pritožbe o nerednostih vseh vrst. V »Feldpostu« mu ni bilo dovoljeno ozirati se na nje. Najmanjša kritika je bila prepovedana. Neki frontni oficir je pisal, da se je izvršilo poizvedovanje po razpoloženju med vojaštvom in ustavljenih je bilo okoli 120.000 pism vojne pošte. Vsa ta pisma so se odprla in čitala. Razpoloženje je bilo fatalistično: treba vzdržati do konca. V vseh pismih pa je bilo polno psovki in zabavljanja radi nerednosti in nevedčnosti, katerim je vojaštvo zapostavljeno. Vsebinska je kazala končno, da z naraščajočim pomanjkanjem propada morala in se širi korupcija. Slednja je obstojala v glavnem v tem, da so posamezne osebe brezobzirno izkoriščale poveljstveno oblast pri naraščajočem pomanjkanju; dotičniki so se izločevali iz pomanjkanja in si znali ustvariti zase udobnosti. Ne sme se očitati to vsem armadnim predstojnikom. V oficirskem zboru je bilo mnogo mož, ki bi se ne bili za nobeno ceno spozabili nad tem, kar pripada moštvu. Ali taki oficirji so padali in bili jih je vedno manj. Namestilo je bilo vedno slabše. V etapi je bilo še mnogo boljše kakor na fronti. Največ pritožeb se je tkalo neenakosti pri hrani in prednosti oficirjev v preskrbi. Ako se je kdo pritožil, se mu ni dobro godilo. Dokaz za to je poslanec Henrik Müller, ki je bil osemkrat ranjen in je prišel potem v neko etapno formacijo ter bil nameščen v »kuhinjski komisiji«. Hrana je bila vedno tanjša, pa se je trdilo, da je dovolj živili. Moke ni bilo večih nikjer in povprašal je večkrat radi tega kuhinjskega podčastnika. Slednjič ga je peljal k stotniku, ki je stanoval pri neki francoski družini. Tam je dobil moko, namenjeno za kompanijo, v prašičjem koritu. Družina je redila tri prašiče. Müller je potem dosegel, da je dobila kompanija moko. Ali prišel je v navskrižje k stotniku, ki je bil velik prijatelj ene francoske družine. Premenešen je bil on, osemkrat ranjen, na fronto k neki kompaniji metalcev min. Takih slučajev je bilo priči naznanjenih mnogo. V kantinah so imeli oficirji prednost. Ako je kaj ostalo, so lahko kupili navadni vojaki.

Postopanje z vojaštvom je bilo tako, da so možje izjavljali, da ne bodo mogli vzdržati več dolgo, ako bodo čutili, da se ne postopa z njimi kakor z ljudmi. Posebno je žalostilo moštvo neko povelje, ki je prepovedovalo nositi žalne znake kot pojave plietete za padlim bratom ali umrlo materio. Vojaki so izjavljali, da prihajajo do ugotovitve, da se človek prične šele pri oficirju.

Frivolna igra z življenjem

Kar se tiče mučenja vojaštva na bojišču, o tem niti noče pričati govoriti. Strašno so bile pritožbe o frivolni igri s človeškim življenjem, ki se je zgodila čestokrat v strelskih jarkih. Dva poročevalca tekača sta bila poslana skozi zaporni ogenj z naznanilom, o katerem se je menilo, da vsebuje kdove kaj važnega. Pa je bilo v njem odredeno, da se ima neka Hindenburgova zahvala izrezati iz časopisov in nabiti po jarkih. Radi take neznamenitosti sta morala dva vojaka izpostaviti svoje življenje v zapornem ognju.

Posebno nezadovoljnost je vzbudilo pri moštvu, katero se je na bojišču z odliko borilo in je prišlo ranjeno v lazarete, postopanje v vseh poljskih bolnicah. Postrežniki, podčastniki in drugo osebje je ravvalo z nezanimivimi ranjenimi čestokrat brezobzirno. On je bil v vojnem lazaretu v Kovnu. Hrana je bila slaba in trdila so ranjenecem, da je preskrbovališče zgrelo. Paketi, ki so dohajali z domovine, so bili bolnikom za to zelo dobro došli.

Moče povedati še to, kako se je domovini tajila resnica. O vseh važnih dogodkih je bil tisk puščen v popolni nevednosti. Ko se je položaj poslabšal, se je pa zahtevalo od časopisja, da naj kar nenadoma pripravi ljudsko mnenje na preobrat.

Priča pripoveduje nadalje med drugim, da je prišel nekoga dne poveljnik baron. Gayl k vojaškemu svetu in prosil, da dobe oficirji v njem svoje zastopstvo. Gayl je ponudil v zahvalo, da se je ravnalo z oficirji obzirneje, rejo prašičev in gosi, katero so vzdrževali oficirji. Ti so si znali vzdrževati rejo gosi in prašičev na več krajih, ne da bi vojaki o tem kaj vedeli. Videl je nadalje me-nja - karte iz oficirskih kazin, na katerih je bilo napisanih pet do šest jedi z vinom in sektom. Ako se tako rado operira s »sunkom z bodalom«, izvršenim iz notranjosti, meni priča, da je k temu »sunku z bodalom« manj pripomogel nož kakor pa odpiralec steklenic, konzerv itd.

Priča je čital zvezke o »sunku z bodalom« in dobil vtis, da ne gre samo za spis strankarsko - političnega nasprotja, marveč za spis, ki se ga lahko prime zlasti s stališča objektivnega zgodovinopisa. Ne gre za nikako znanstveno delo, govoriti se da kvečjemu o agitacijskem spisu.

Na vprašanje grofa Pestalozze glede došlih pritožb z bojišča je izjavil priča, da je posebno težke pritožbe odstopil državnim poslancom s prošnjo, da bi se prizadetim pomagalo. — Nadalje pove priča, da je dobil veliko število jedilnih listov in menu-karte iz oficirskih kazin, opremljenih z umetniškimi risbami. Na drugo vprašanje odgovarja priča, da je imel on vtis, da tvorijo nerednosti in nevedčnosti, ki so vedno se naraščale, veliko nevarnost za deželno brambo. Duh čet se je s tem poslabšal in razvil se je neugodnejše razmerje med moštvom in predstojniki. Kritika nerada in slabih razmer je bila nemogoča, ker so bila vsa poročila o armadi podvržena predcenzuri. Ako bi bil kak list take kritike prinesel, bi bil kratkoma ustavljen.

Proti odebelelosti deluje s kolosalnim uspehom samo **VILFANOV ČAJ** kar priznava vsi strokovnjaki. — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. — Proizvajajo: Kem. pharm. laboratorij **Mr. D. VILFAN**, ZAGREB, ILICA 204.

Stališče socijalistov

Na vprašanje, ali je bilo stališče socijalne demokracije glede domovinske brambe enotno, izjavlja priča, da treba razločevati dva vidika in sicer glede vprašanja domovinske brambe in glede dovoljevanja vojnih kreditov. On priznava, da so bila za večji del stranke in tudi za njega ta vprašanja identična, ker so menili, da zahteva uspešna bramba tudi kredite. On ve, da je bilo prvotno v tiru stremenje proti temu, ki je naraslo in se je pozneje obveljavilo v ustanovitvi stranke neodvisnih socijalistov. Napočno pa je bilo misliti, da so bili neodvisni proti domovinski brambi. Tu pridejo v poštev osebnosti kakor Bernstein, Kausky, Haase in koliko jih on pozna, je izključeno, da bi se bili kdaj igrali v svoji notranjosti s kako mislijo o nemškem porazu. Kar jih, izjavlja priča, bistveno loči od nas, je pojmovanje položaja Nemčije in šans za konec vojne. Na nadaljnje vprašanje odgovarja priča, da mu je o osebnosti stranke neodvisnih socijalistov znano, da so držali misel deželne brambe točno tako visoko, kakor večinski socijalni demokratje, toda zavzemali so drugo stališče glede dovoljevanja vojnih kreditov, ker so bili menja, da je naša situacija slična oni Nemčije po bitki pri Sedan leta 1870. Bili so menja, da je Nemčija zmagala in da se vojna nadaljuje le v aneksionistične svrhe. Grof Pestalozza opozarja še na to, da ni še izrečena bistvenost, namreč ali so bile v stranki neodvisnih socijalistov osebnosti in stremjenja, ki so deloval zavestno proti deželni brambi? Branitelj dr. Hirschberg se izreka proti odgovoru na to vprašanje, ker zahteva od priče strokovnjakso izpoved. Kuttner pripominja, da ako se ga vpraša po imenih, mora vprašanje zanikati. Celo o Ledebourju mora reči, da je bil v dnu svojega srca morda večji patriot, kakor marsikdo drugi. Ledebour je imel o deželni brambi posebno sliko. Nemko je rekel, da bi se morala deželna bramba pričeti šele po tem, ako bi stal sovražnik tu ali tam. (Prof. Cossmann: Ob Renu in ob Odri.)

Rekord

v nizkih cenah in dobrem blagu je dosegla konfekcijska tovarna **Fran Derenda & Cie.,** Ljubljana

SUKNJE in ostala oblačila se prodajajo po neverjetno nizkih cenah v detajlni trgovini na Erjavčevi cesti 2.

Zastrupljenje politične atmosfere. — Senčne strani cesarja.

Državni poslanec Oto Landsberg pravi kot priča, da so zgodovinska dejstva tako jasna, da se ne more govoriti o subverzivnem delovanju domovine, katero bi bilo vzrok poloma. Tekom vojne se ni pojavila z nobene strani trditve, da je kakša stranka ali kaka strankarska smer poskusila izvesti polom Nemčije. On se je po dogodkih prepričal, da oni, ki so bili tekem vojne na čelu kake poražene države, vedno vračajo krivdo s sebe na ljudstvo ali pa na posamezne voditelje. Za njega je legenda o »sunku z bodalom« samo očitak, kakršnega so dvgnili tudi Francozi leta 1870/71. proti svojim poraženim generalom. — Spominja se čisto natančno, da mu je takratni šef državnomornariškega urada državni tajnik vitez von Mann zagotovil, da sloni upor na napadnem poučenju ljudstva. Nobene misli ni bilo za to, da napravi brodovje izlet. Saj je bilo že vse izgubljeno in ne bilo bi nobene svrhe več, pričeti boj še enkrat. Očitek o takozvanem »sunku z bodalom« je izrekel baje prvi angleški general Maairice. Ne govori on z razjiranostjo o tem, čeprav se je lahko pričakovalo kaj takega od moža, ki je preživel ta čas in stal na vodilnem mestu v socijalnodemokratski stranki. Z žalostjo govori o tem, ker misli, da ve z gotovostjo, da se zastrupljenje politične atmosfere, katero se vrši s tem očitkom, ne bo dalo tako lahko in tako kmalu odstraniti. Za bodočo težko dobo se prepričuje s tem očitkom enotna fronta in ustvarja se ogorčenje zlasti pri možih, ki so storiili zgolj svojo dolžnost napram domovini... Priča poudarja, da nemška vlada po mnenju njegove stranke ne nosi na katastrofi najmanjše krivde... Vsi pa smo si bili na jasnem o tem, da so nam senčne strani osebnega regimanta in impulzivnosti moža, v katerega rokah se je nahajala moč, napravljale neštivilne sovražnike in zločine Avtante prod nam. Mi tudi nismo verovali v nepremagljivo vest nemške armade.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1925.

— **Kraljevska dvojica v Ormožu.** Včeraj 30. t. m. sta nj. vel. kraljica Marija prispela v Ormož. Na kolodvoru so ob 7. zjutraj pozdravili kraljevske dvojice načelniki lokalnih oblastev, mnogobrojno občinstvo in šolska mladina. Povsod so vladarji prirejali najživahnije ovacije. Ob 9. dopoldne sta se kralj in kraljica odpeljala v avtomobilu v Opeko na lovišče grofa Bombellesa. Lov je trajal od 10. dopoldne do 16. popoldne. V gozdu je bilo opoldne kosilo. Lov so se med drugimi udeležili prvi kraljevi adjutant general Hadžić, komandant IV. armije general Svetozar Matić, veliki župan zagrebske oblasti dr. Treščec, veleposlanik Kulmer, veleposlanik Marko Pongratz in grof Bombelles. Kraljevska dvojica je bila z lovom zelo zadovoljna. Ob 16. popoldne je bil lov končan in nato se je kraljevska dvojica vrnila preko Čakovca v Ormož.

— **Izpremembe v ministrstvu ver.** Načelnik pravoslavnega oddelka v ministrstvu ver. g. Pavle Svabič in inspektor tega ministrstva, g. Božidar Lukič bosta v kratkem penzionirana. Ko njiju namestnika prihajata v postev g. Rošu, upokojeni patriaršijski tajnik in g. Mihailo Janjić, uradnik poslanstva (brat bivšega ministra ver. g. V. Janjića).

— **Naš albanski poslanik v Beogradu.** Naš poslanik v Tirani, g. Branko Lazarević je dopotoval v Beograd in poročal znanemu ministru o razmerah v Albaniji.

— **Naši oficirji v francoski vojski.** Ministrstvo vojne in mornarice odpisuje v francosko vojsko na šestmesečno študijsko potovanje dva višja oficirja, generalštabnega podpolkovnika Mihajlovića, komandanta bataljona 17. pp. in Stefanovića, načelnika štaba Moravske divizijske oblasti.

— **Agrarne reforme.** Ministrstvo agrarne reforme je predložilo ministrskemu svetu, naj se likvidacije obstoječih agrarnih direktij v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu ter glavnega agrarnega poverjenstva v Skopju odloži do 31. oktobra 1926. Istočasno je predložilo, naj se prej uklenjeni glavni poverjenstvi v Splitu in na Cetinju zopet otvorita s 1. novembrom t. l. Ministrstvo agrarne reforme pripravlja za zakonski predlog, glasilom katerega predlaga, da se obdrži dosedajni sistem agrarne administracije. Ministrski svet je ugodil prvim dvem predlogom.

— **Glas iz občinstva.** Pišejo nam: Veseli nas, da »Slovenec«, odnosno njegov dčni sodnik vsaj ve, kaj smatrajo po svetu za neprimerno celo na — opazovalnih oddelkih. Če pa je neprimerno samo »brizganje s kozarci« ali še marsikatera druga nesmrtna genialnost, o tem se žalobno ni izrazil. Samo to je navedel, da se nalivajo »na Angleskemu« (kjer pa mi ne živimo! opomba stavečev) baje celo na dvoru naravnost iz steklenice. Vsekakor pa je dobro, da je sedaj slovenska javnost o tej prav tako privlačni, kot okusni in delikaten navadi, poučena. Samo kompetentna zbornica, se zdi, jo bo še morala priznati tudi pri nas. Sicer pa, — kako lahko bi se zgodilo, da pride kak Slovenec ali zastopnik Slovenstva na angleški dvor, pa bi tamkaj pil kar tako po domače: iz kozarca mesto iz »flaše«, in bi s tem, kakor že tolikokrat neljubo opozarjal svojo okolico — nase in na svoje Slovenstvo. Schocking!

— **Slovenec odkril nove rudnike v Rumuniji.** Poročajo nam: V Almajihu, 16 km od Zlatne proti Aradu, je razkril ravnatelj g. Valentin Jurman iz Celja pred par dnevi prvotno svinečno rudo v velikih množinah, katere ruda vsebuje tudi cinkovo svetilico in precejšno količino srebra in tudi nekoliko zlata; kakovost svinca, katerega so te dni poskusnim potom po ameriškem načinu iztopili, presega vse do sedaj poznane evropske kvalitete. Narodna banka v Bukarešti je v ta namen že odobrila velike kredite za sezidavo moderne svinečne tovarne in za eksploatacijo rude. Spomladaj tega leta je g. Val. Jurman razkril 28 km od Almajih ali 10 km od Zlatne v južno karpatskem pogorju v Valdeosuhujju velike mase živosrebrne rude. Ima 80 odstotkov cinka. Živo srebro iz te rude je kot pridelek najcennejši ter se prodaja že v izdatnih množinah v pešeh in aparatih, katere je konstruiral naš rojak. Rumunska vlada je Jurmanu poverila nalogo, da preišče še vse ostale od francoskih družb pred prevratom in poprevratu zapuščene in deloma likvidirane zlate rudnike, ki se nahajajo v bližnjem in daljnem okolišju. Jurman, ki je bil prej zaposlen v Celju, a so ga razmere prisilile, da je odšel v tujino, uživa v Zlatni največji ugled. Poudariti so mu rumunsko državljanstvo. Ko se uredi v Rumuniji vseljenjsko vprašanje, bo marsikateremu Slovincu dana prilika, da pride do belega kruha v Rumuniji.

— **Razstava kanarčkov.** harcarjev, žlahtnih vrvicev in ostalih vrst kanarčkov ter križevcev bo privedlo letos ob božičnih praznikih društvo za varstvo ptic. Poleg ovčev, ki spremen razstavo v pravnici vrt, bodo na ogled vsakovrstne ptičje kletke z vsemi pritlikavimi ter najrazličnejši ptičja krmna. Kdor namerava razstaviti svoje kanarčke, naj izpolni vpisni list svoj prijavo najkasneje do 20. novembra t. l. na naslov: Drago Kramaršič, Ljubljana, Kolezijska, vila Sveti, nakar se mu dopiše prijavnico. Nečlani morajo ob tej priliki vstopiti v društvo. Razstava te vrste bo v Jugoslaviji v prvi. Za gojitelje kanarčkov harcarjev bo razstava veljavna, ker bodo ocenjevali strokovni sodniki po največjih predpisih kakovost petja in delni gojiteljem odlikovanja po zaslugi. Za razstavo se zanimajo pa tudi kupci in jih je javljeno, da nekaj iz Vojvodine, Beograda in tudi iz Italije. Opozorjamo gojitelje, da pravočasno začno z vežbo in trenaja tako, da pride na razstavo čim boljši material.

Razstava bo obsegala tri oddelke, in sicer pridejo v oddelke A harcarji lastne varje, prvotniki, v oddelke B vsi drugi harcarji, žlahtni vrvicev, v oddelke C pa vse ostale vrste kanarčkov in križevcev (bastardov). V oddelku A in B mora razstaviti vsak gojitelj najmanj 4 ptice (ena kolektiva), vsako ptico v vsaki kletki, povsoli omarici. Kletke in omarice naj imajo obliko, ki je običajna za kanarčke-harcarje, t. j. dolžine 25 cm, širine 16 cm in višine 20 cm. V oddelku C se lahko razstavi 1 ali več ptic. Oblika za kletke teh ptic je poljubna, vendar naj bodo kletke čedne in pripravne.

— **Ukinjenje polne gimnazije v Murski Soboti.** V Beograd je prispela posebna deputacija iz Murske Soboti, ki je intervirala pri ministrskem predsedniku Pašiću in prosvetnemu ministru Velji Vukiću, radi ukinjenja V. in VI. razreda realne gimnazije v Murski Soboti. Deputacija je obema izročila posebno spomenico, ki naglašala, da ima Prekmurje poseben položaj z ozirom na vpliv Madžarov. Realna gimnazija v Murski Soboti je edina v Prekmurju, ki nudi nadarjenim Prekmurcem višjo izobrazbo, zato se prosi prosvetno ministrstvo, da razveljavi svoj odlok glede odprave V. in VI. razreda realne gimnazije v Murski Soboti.

— **O »Dušanovem zakoniku«.** Kakor je znano, je vseučiliški profesor dr. Metod Dolenc nedavno tega izdal obširno znanstveno delo, ki mu je dal naslov »Dušanov zakonik«, primerjalni prikaz pravnih razmer po Duš. zak. in po istodobnem germanskem pravu, s posebnim ozirom na Slovenec. O tem delu se ni izšla strokovna ocena v slovenskem jeziku, pač pa priobčuje profesor dr. Feodor Taranovski v »Arhivu za pravne in društvene nauke«, ki je organ beogradske pravne fakultete, obširno razpravo v Dolencem »Dušanovem zakoniku«. V tej razpravi pravi dr. Taranovski med drugim: »Ni dovolj, da je pisec večje pravni dogmatik, marveč mora biti strokovno usposobljen tudi v oblasti pravne zgodovine. Baš tako srečno spajanje nam proži osebnost prof. Dolence, ki je znan strokovnjak na polju dogmatične jurisprudence in sicer kriminalistične, obenem pa je tudi uspešno delal tudi na poprišču zgodovinskega prava in to kot samostojen iskalec po izvorih.« Ko je znanstveno ocenil vse delo, zaključuje dr. Taranovski svoja izvajanja: »Kakor smo že naglašali je prof. Dolenc s tem, da je sistematsko in primerjalno obdelal celokupno vsebino Dušanovega zakonika, z velikim uspehom izpolnil zelo važno praznino v strokovni književnosti in s tem zadolžil znanost zgodovine srbskega prava. Zanimivi in poučni knjigi želimo, da se čim najbolj razširi ne samo v strokovnih, marveč tudi v širokih krogih. Naj bi ne bila, da govorimo s piščevimi besedami, nobena zapreka, da je pisana v slovensčini.«

— **Minister ver. in Svečeniško združenje.** Radi članka v »Vesniku«, organu Svečeniškega združenja, v katerem se je ostro napadalo sedanjega ministra ver. je g. Miša Trifunović prekinil s tem združenjem stike. Ko je te dni hotel glavni odbor Svečeniškega združenja izročiti ministru ver. rezolucijo, je g. Trifunović odklonil deputacijo in ji sporočil, naj rezolucijo predloži pisnim potom.

— **Akademiki iz Skopja posetijo Ljubljano.** V Zagrebu se mude študenti filozofske fakultete iz Skopja. V Zagreb, kjer ostanejo 5 dni, so prispeli 29. t. m. Iz Zagreba potujejo najbrže v ponedeljek v Ljubljano. Vodi jih profesor dr. Matašević. Nadejamo se, da jih naša napredna akademika omladina sprejme z odprtimi rokami.

— **Komisija mednarodne dekorativne razstave.** Komisija mednarodne dekorativne razstave v Parizu dopušte 11. novembra v Beograd, kjer se zadržal en dan, nakar nadaljuje potovanje v Carigrad.

— **Policijsko - carinski organi in železničarji.** Ker so se dogajali slučajji, da so prihajali carinski in policijski organi v nasprotje z železničarji, čisto tudi v prepire, je ministrstvo prometa pozvalo železniško osebo, da prijavi ministrstvu vsak slučaj nasprotovanja in neposlušnosti, da more ministrstvo na pristojnem mestu intervenirati in zahtevati kaznovanje krivcev.

— **Nova bakteriološka postaja.** Ministrstvo narodnega zdravja je odobrilo kredit 261.700 dinarjev za novo bakteriološko postajo, ki se gradi v Varaždinu.

— **Strokovni izpiti v poštnem ministrstvu.** Ministrstvo poštni in telegrafa je odredilo strokovne izpite za svoje uradnike. Izpiti se bodo polagali 12., 13. in 14. novembra tega leta.

— **Darujte za deca!** Društvo »Skrb za mladino« nabira danes mladoare za zgradbo Doma v Aleksandrovcem na otoku Krku. Tam bo dobilo v vsakotletnih počitnicah 200 potrebnih otrok zavetlišča in okrepčila. Kdor ima količjak vploga v socialno žilje bežne dece, ne bo pri tej priliki odrekel družstvu skromne podpore. Nešteto otrok trpi na pomanjkanju duševne in telesne vzgoje v sled neugodnega socialnega položaja staršev. Skromna prehrana in pomanjkanje nadzorstva sta največja nevarnost v vzgoji mladine, ki pažnjata vedno tle posledice za nadaljni razvoj. Društvo »Skrb za mladino« skuša po svojih močeh mladino pravstveno in telesno dvigniti iz nadome-

Največja zaloga gotovih oblik za gospode, dame in otroke, vedno novi modeli samo pri tvrdki Bernatović

192-L

stiti to, česar ji doma hiša ne more nuditi. Apelliramo na vso mladino!ubečo javnost, da po svojih močeh delovanje tega društva podpre ter danes ne odreče primeringa daru.

— **Dva romantična samomora na Sušaku.** Včeraj je sta bila na Sušaku izvršena samomora dveh mladenk, ki sta povsod vzbudila splošno sočutje. Zdi se, da gre menda zopet za eno, če ne za dve Slovenki. V stanovanju Ariga Ricottija v ulici Francesca Petrarca, je skočila z okna tretjega nadstropja 20letna služkinja Ana Kadinina, katero je gospodar zalotil pri tatvini. Našli so jo sicer še pri zavesti. Izjavila je, da se je hotela poročiti in ni imela nobenega perila. Namesto k oltarju je odšla raje v smrt. — V ulici Foccolai se je z li-zolom zastrupila neka Amalija Rožič. Vzrok je bila nesrečna ljubezen. Zapustila je pismo, v katerem navaja, da hoče umreti baš na dan pred Veemi Svetniki. V bolnici je podlegla poškodbam.

— **Proti zaprtosti, hemeroidom in bolečinam v križu** je izborno sredstvo vsak dan večkrat zaužita grenčica »Franz - Josef«. Zdravniške preizkušnje pri obolenostih spodnjih delov telesa so dognale, da deluje voda »Franz-Josef« zanesljivo razkraja joče in vedno milo odvajajoče. Dobiva se po lekarnah drogerijah in trgovinah z rudniškimi vodami.

— **Čajne mešanice v srebrnih zavitkih** z znamko Buddha so priznane najboljšje. Dobe se povsod. Zahtevajte navodila!

— **Telefonska številka v Ljubljani se odkupi proti primerni nagradi.** Ponudbe na upr. Slov. Naroda pod »Telefon-4115.

Iz Ljubljane

— **Simultanska produkcija dr. Milana Vidmarja.** Danes se vrši ob 8. zvečer v novem klubovem lokalni kavarne »Slon« simultanska produkcija šahovskega mojstra dr. Milana Vidmarja. Vabljeni so vsi šahisti, ki naj po možnosti prinesejo šahovnice seboj.

— **Notar Karel Pleiweiss naznanja,** da se nahaja njegova notarska pisarna v Dalmatinovi ulici št. 5 v pritličju na levo.

— **Petje na pokopališču pri Sv. Križu.** Združeni moški zbori ljubljanskih pevskih društev zapoje jutri v nedeljo ob 3. popoldne po končanih cerkvenih obredih pod vodstvom g. M. Premeleča nagrobnice: Adamčičeve »Slovo«, Premlovo »Blagor mu« in Pavčičevo »Narodno nagrobništvo«, na vojaških grobovih pa Devovo »Vigred se povrne« in Prelovcovo »Dobrodo«.

— **Pevsko društvo »Slavec«** v Ljubljani odprti v torek, dne 3. novembra 1925 »pevske šole« v svojih društvenih prostorih v »Narodnem domu« (I. nadst. levo) ob 8. uri zvečer. Pristop imajo ženske od 15. leta in moški od 17. leta starosti nadalje. Pouk v pevski teoriji se bode vršil 2krat tedensko in je brezplačen. Vpisovanje se vrši vsako sredo in četrtek od 8. do 9. zvečer v društvenih prostorih. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Hilginski zavod kraljevine SHS** v Ljubljani je dobil lastno telefonsko številko 568. Telefonski govor je mogoč z zavodom od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. Ob nedeljah in praznikih pa le od 10. do 12. ure.

— **OR-JU-NA št. Jakob »Krajkovo-Tr.«** nove poziva svoje članstvo, da se v nedeljo na dan Vseh Svetnikov v čim večjem številu udeležijo pohoda na Suhi bajej. Obenem se vabijo vse sosedne organizacije in naklonjeno občinstvo. Cerkvene obrede bo opravil gosp. Janko Barle, župnik pri Sv. Jakobu. Na gomile nedolžnih žrtv bo položila vence Or-Ju-na št. Jakob-Krajkovo-Tr. novo in št. Jakobsko pevsko društvo bo zapelo par žalostink, na kar sledi govor br. Ing. Marka Kranjca, s katerim se žali na slavnostno zaključje. Odhod izpred Narodnega doma ob 9. uri dopoldne. Odbor.

— **Čenizem obiskovalcem pokopališča** se priporoča gostilna »Drašček«. Bohoričeva ulica 9. Domače krvavice in pečeni-ke — Izborni »štajerci«.

— **Pozor! Vojni invalidi in vdove,** ki še niso prejeli premoza po znižani ceni pri podružnici v Ljubljani, zamorejo istega prejeti prihodnji teden v ponedeljek, torek in sredo popoldne od 3. do 6. ure. Zelasiti se je v podružnični pisarni.

— **Pripravljalni odbor društva Treznosti** v Ljubljani priredi v torek, dne 3. novembra 1925 ob pol 20. uri zvečer v hilginskem točilnici na vseletnu javno predavanje »Kratek obris anatomije in fiziologije človeka«. Predava mediciner dr. Rakovec. — Predavanje bo služilo kot uvod in podlaga celi seriji predavanj. Prijatelji pokreta vabljeni.

— **Največja izbira finih bluz in oblik.** Stari trg št. 9 Kristofič-Bučar.

— **Pevci ljubljanskih pevskih društev.** Skupnja za žalostinke se vrši danes v soboto ob en četrta na 7. uri zvečer v Glasbeni Matici, soba št. 17 (vhod iz Gospo-ske ulice). Vsi in točno! Arhivarij note s seboj! — M. Premleč.

— **V nedeljo 1. novembra** ob pol 8. zvečer se vzprijori v Sokolskem domu na Viču. Času primerna fantastična drama »Morlecc«.

— **Merkurjev Jour fix.** Naslednji član-ski sestanek v četrtek 5. novembra ob 8. uri zvečer v salonu hotela Mikšič, Kolo-dvorska ulica. Odbor.

— **Dojdi dan na praznik Vseh svetih** dne 1. novembra 1925. Društvo »Skrb za mladino« bo v nedeljo privedlo detji dan ter shiralo mladoare za zgradbo detjske zavetlišča v Aleksandrovcem na otoku Krku. Vsake počitnice se bo tja pošiljala revna

deca, da si okrepi zdravje. Nihče naj ne odreče skromnega daru, pač pa naj po svojih močeh podpre plemenito akcijo, ki stremi po zboljšanju zdravstvenih in socialnih razmer naše mladine. Na praznik umrlih se spomnite potrebe zdravja naše drage mladine! 1858 n

Samomor Ljubljana v Trstu

Alfonz Lechner izginil v morje.

V ulici Carducci št. 28 v Trstu se je nastanil pred štirimi meseci kot podnajemnik lepe mesečne sobe okoli 25 let star mladenič, elegantno obleden. Predstavil se je kot Alfonz Lechner, ki študira tehniko. Na svoji mizi je imel raznovrstne reči, polno knjig in vmes so bili raztreseni izkazi za igro »roulette«, izdani v kazini v Montecarlui. Živel je zelo solidno in prebil večji del dneva zaprt v svoji sobi. V pogovorih z gospodinjo se je kazal zelo inteligentnega in vjudnega človeka, ki govoril tudi več jezikov. Priporočeval je, da ima bogato mater, on pa rad potuje okoli po svetu. Potem je parkrat rekel, da se izseli, pred nekaj dnevi pa je zagonetno naglašal napram gospodinji, da bo do 30. t. m. vsega konec.

V sredo zjutraj je odšel Lechner iz svoje sobe in se ni več vrnil.

Ribič Anton Gulič iz Montovela je šel v sredo popoldne k svojememu čolnu, ki je bil privezan bolj na samotni. Začutil se je, da čolna ni bilo na navadnem mestu. Čez čas je zapazil čoln na morju v smeri proti vili Forti. Gulič je skočil v morje in plaval do čolna. Na dnu čolna je bilo polno raznih predmetov, kloboč, šest angleških ključev, par čevljev, zapetnica, denarnica z 10 li-rami, nož in štiri metre dolga vrvi. Potem je dobil Gulič vmes še kos papirja, na katerem je bilo napisano »Alfonz Lechner. Informirajte moje družino!« Gulič se je odpravil na pristal pri Miramaru. Obvestil je nato takoj orožnike, ki so šli nato na Lechnerjevo stanovanje, kjer so našli pis-mo, naslovljeno na mater, bivačo v Ljub-lani. Napisano je bilo po nemško: »Draga mama! Sedaj je postal namen absolutna odločitev, ki prevladuje mojo voljo. Ni nikakega zdravila. Odhajam, ne da bi si kaj očital. Bojim se samo, da bi moral po smrti še enkrat prehoditi to dolino. Pišem in te prosim odpustčanja.«

Lechnerjevega trupla ni nikjer. Najbrže je v čolnu navezal nase kako težo in se nato vrge v morje ter ostal v globlini. Pričeli so iskati truplo. Mati je bila o dogodku brzojavno obveščena. Mislijo, da je bil mladi Lechner precej nevtrasten človek in da je morda doživel v Montecarlui velike izgube.

Sokol

— **Ptuj.** Ptujski Sokol hoče s svojimi sokolskimi večeri, na katerih se bodejo vršila razna poučna predavanja, pospeševati ne samo naobrazbo svojega članstva, temveč tudi gojiti bratske družabne vezi. Prvi sokolski večer v letošnji zimski sezoni se vrši, kot smo že objavili v nedeljo, dne 8. novembra t. l., ko pride med nas starosta JSS, br. E. Gangl, ki bode otvoril s svojim predavanjem letošnjo vrsto sokolskih večerov. Osebnost staroste JSS, pa tudi priznani način in globoki pomen njegovih predavanj bodejo gotovo povod, da bode ta večer Društveni dom v Ptujju poln sokolstva in Sokolu prijaznega občinstva. Pa tudi so-sednja sokolska in druga kulturna društva imajo ta dan priliko, da slišijo ne samo prvovrstnega predavatelja, ampak tudi osebo, ki spozna našega saveznega starosta. Po predavanju se bode ob zvokih priznanega sokolskega orkestra iz Maribora vršila prosta zabava. Pokažimo, da znamo ceniti vrednost takih večerov! Zato pa bode ta večer, vse kar sokolsko in napredno misli v ptujskem okraju, se udeležilo tega prvega sokolskega večera v Ptujju.

— **Sokolsko društvo** v šiški priredi v soboto dne 7. novembra v društveni telovadnici akademijo. Sokolsko javnost se že danes opozarja na to prireditev. — Odbor. 1865-n

Iz Celja

— **Skupni sestanek demokratičnih organizacij** za Celje mesto in Okolico se je vršil v četrtek zvečer v gostilni Permozer v Gaberju. Udeležba je bila izredno lepa. Razpravljalo se je o gospodarske zadeve, ti-čče se obeh prizadetih občin. Razpravljalo se je o vodnih zadevah, tako o regulaciji Savine in njenih pritokov, o kanalizaciji, o elektrifikaciji in drugem. O vseh teh razpra-vah se je razvila živahna debata, ki je me-stoma pokazala mnogo skupnosti v neka-terih gospodarskih vprašanjih mesta in okoli-ce. Opozorjalo se je k skupnemu enotne-mu delu med naprednjaki v obeh občinah. Sestanek, ki je lepo uspel, je pokazal, da je bilo prirejanje takih skupnih večerov že davno potrebno in bi marsikatero nesoglas-je, ki obstoja v nekaterih skupnih gospodar-skih stvareh med obema občinama, izstalo.

— **Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri križu« na Cankarjevi cesti.

— **Zaprtega vojaških obveznikov** in rezervnih oficirjev letnikov 1875 do 1905, ki doslej še niso prisegli zvestobe Nj. Vel. kra-lju Aleksandru, se vrši v sredo dne 4. no-vembra ob 9. uri zjutraj na Glaziji. Mestna in okoliška občina opozarjajo prizadete s posebnimi razglasi na prisego.

— **Proračunska seja** celjske občine se je vršila v petek zvečer v občinskem ura-du na Bregu.

— **Otvoritev Celjskega doma,** katerega je prevzel hotel g. Tomec z Bleda, se vrši v nedeljo 1. novembra.

— **Licitacija listja** v mestnem parku bo dne 2. novembra ob 9. dopoldne.

— **Lahkotajski miting,** ki je bil napre-dan za nedeljo dne 8. novembra, radi teh-ničnih ovir odpade.

Sport

Českoslovaška — Jugoslavija

Priistranske kritike zagrebških listov.

O tekmi Jugoslavija — Českoslovaška smo že poročali. Naša poročila so temelji-la pred vsem na poročilih zagrebških listov, katerim smo žal nasledili. Ugotoviti mora-mo, da je bilo pisanje zagrebških listov partizansko, poročila skrajno neobjektivna. Tendence kritik je bila jasna: kar je dal Zagreb, je bilo vse dobro, vse ostalo za nič. Tako so zagrebški listi v nebesa povzdigo-vali Premra, o katerem pa v čeških listih, prispelih včeraj, ne najdemo sledu. Na-sprotno, objektivni češki tisk hvali ono, kar so trgli Zagrebčani.

Zanimivo piše »Prager Presse«, ki veli med drugim: Zadnja meddržavna nogomet-na tekma leta 1925. je bila sijajen triumf Českoslovaške. Njen team je v suvereni mantri s scorem 7 : 0 premagal Jugoslo-vene. Českoslovaški team je bil tako si-lajno disponiran, da bi včeraj ne podlegel nobenemu kontinentalnemu moštvu, če tu-di bi sam Zamora čuval vrata. Škoda...

Jugoslovenci z izjavo srednjega krilca niso bili šibki, njihov forward gotovo ni igral slabše od madžarskega dne 11. okto-bra. Naleteli pa so na superiornega na-sprotnika, ki jih je popolnoma spravil la-ravnotežja in jih obsedel na vloga stati-stov. Nato opisuje vrline svojih igralcev, o naših pa veli: Težko je kritizirati jug-team na podlagi včerajšnje igre. Njegov 7 : 0 poraza niso razočarali in večina je dala, kar je mogla. Mihelič v goalu, oba branilca in desna stran napad so bili do-bri. Zelo dobri so bili spitiški igralci. Po duje I. in Poduje II. katar Benčić, vratar Mihelič in oba branilca.

»Prager Tagblatt« piše o naših: V moštvu Jugoslovenov je imel Mihelič mladi, naslednik Vrdjule, opraviti težko delo. — Obramba je bila dobra, ali brez taktike, v sredini je popolnoma odpovedal center-half Premri, dočim je bila desna stran napada najboljša, pred vsem velja to za Benčića. O igri Jugoslovenov pravi list, da ni bila slaba. Českoslovaško moštvo je sicer do-kazalo, da nadkriljuje jugoslovenski nogo-met, vendar ne radi boljše tehnike in bolj-sih individualnih zmognosti posamičnih igralcev, marveč vsled racionalnega siste-ma. Jugoslovenci — mladi in ambiciozni igralci — so dali svoje najboljšo. Vsek-igralec je tehnik, odlični tudi v igri z gla-vo. Opažati je bilo hitre prodore kril, vi-soke, mestoma preostre centre, predolge predločke vodje napada.

»Narodni Listy« pravijo, da je obramba kriva na porazu. Ivković je bil mnogo slabši od svojega zadnjega gostovanja v Jugo-slavijo v Pragi, tudi Urbančić nas ni za-dovoljil. Vratar ni imel priložnosti, da se izkaže kot glasoviti Vrdjula. Dober je bil napadalni trio.

Ilirija : Primorje

Jutri se zopet sestanejo v prvenstveni tekmi stara ljubljanska rivala, Ilirija in Pri-morje. Če se bo vršila tekma v mejah pe-menite sportne rivalitete in častnega dvo-boja na zelenem polju, tedaj smo uverjeni, da bo občinstvo prišlo na račun. Ilirija je v sedanjih prvenstvenih tekmovalnih do-kazala, da zavzema še vedno neomejene nadmočno stališče, ki ga noben drug slo-venski klub zaenkrat ne more izpodkopati. Ni dvoma: Ilirija je dosegla v 4 tekmah 8 točk in zavidljivi score 40 : 1. Številke go-tovo dovolj jasno o superiornosti. To tudi drugače ne more biti, ako pomislimo, da razpolaga momentano Ilirija z nadvse po-zrtvovalnimi organizatorji. Škoda le, da njih moštvo ne zna pokazati enake superi-jorneje igre napram močnejšim nasprotni-kom, zlasti napram zagrebškimi teamom, katere bi prav radi videli poražene po Iliriji. Primorje je začetek »jesenske sezo-ne« obetalo veliko. Prve tedne z Jadranom je odigralo v očarljiv način. Kakor druga leta pa je intenzivneje treningu in lepi igri sledilo pomučanje. Dames se moštvo na-haja v priilčno slabih kondiciji, dasi razpo-laga še vedno s priilčno močjo, ki bo tekom jutrišnje igre morda le prišla do veljave. Mlademu Primorju pač manjka rutine in se pozna, da bi morala po vzgledu Ilirije anga-žirati mednarodne trenerje, ki bi razvila njegov večinoma prav dober material. Ilirija nastopi z najmočnejšo razpoložljivo pos-tavo s famoznim štirierim Omanom in s preizkušeno krilsko in obrambeno vrsto, ki bo brez dvoma diktirala prav oster tempo. Da podleže Primorje, ni dvoma, gre za to, da prisostuje občinstvo jutri zanimivi in napeti igri, ki jo bo moral seve sodnik držat popolnoma v vajetih in ki bo moral že v kali zatreči poizkus kake preostre in protipravilne ali nevarne igre s karšnekoli strani. Če vzdrži Primorje diktirani tempo, potem bo nudila tekma prav zanimive mo-mente. Obe moštvi pa naj končno dokaže-ta, da jima gre za plemenit, fair, pošte-dvobo, v katerem zmagaj tisti, ki bo igral bolje. Vpričo te tekme bi hoteli zapisati: tudi splošen opomin na vse slovenske klube in seve v prvi vrsti na Ilirijo in Primorje: Da ni največja sreča in uspeh na zemlji, doseči zmago v mednarodni nogometni tekmi, nego da so mnogi prelestnejši ci-li, doseči s splošno medsebojnim tekmo-vanjem tako sportno višino, da bodo mogli Slovinci tudi v sportu prednjačiti pred ostalimi mesti države, pred Zagrebom in Beogradom, za katerimi, žal, v prvi vrsti po lastni krivdi danes zaostajamo za cel razred!

— **Naša postava proti Italiji:** Friedrich (Hašk), Vrbanič (Concordia), Ivković (Slov-an, Marjanovič (Hašk), Premri (Hašk), Križ (Hašk), Grdenič (Hašk), Jovanović (Jugoslavija), Benčić (Hašk), Petković, Sekulič (oba Jugoslavija), Rezerve: Mihelič (Gradjanski), Pažur (Concordia), Hitrec Gradjanski), Ljubljani (Jugoslavija), Perška (Gradjanski), Delegati savez: dr. Lipov-šak, Ribolj, Zinaia in dr. Pajnič. Postava je definitivna.

Gospodarstvo

M. Du. Ljubljanski sejmi za kožuho

Leto za letom se je ponavljalo, da so hodili po ljubljanskih ulicah meseca januarja na prvi ponedeljek po sv. Neži lovci iz bližnje in dalnje Slovenije, natovorjeni z najraznovrstnejšo kožuho, Zbirali so se na dvorišču pri »Balkanu« in po raznih gostilnicah in prodajalnicah, kupovanja in meštarjenja je bilo dovolj. Seveda je bil obrat majhen, saj se je kupčija vlekla za poedine komade. Te sejme, ki so tradicionalni, pozna naša mlajša, spominja se jih pa tudi naša starejša generacija dolga desetletja nazaj. Med kupci se je opazilo vedno iste obraze, večje eksportirje iz Slovenije in Hrvatske.

Januarja meseca leta 1925 pa je sejem za kožuho pokazal še drugo, ugodnejšo sliko. Uprava ljubljanskega velesejma je s sodelovanjem Slovenskega lovskega društva v Ljubljani prenesla tržišče v svoje velesejmske razstavne prostore ter tu koncentrirala ponudbo in povpraševanje. Z uspešno propagando je založila sejem z veliko množico blaga, posrečilo se ji je pridobiti tudi nekaj inozemskih kupcev, ki pa žal niso aktivno posegli v kupčijo, ker se je sejem vršil še vedno po starem vzorcu — prodaji v detajlu.

Cene so se zamogle le deloma regulirati, ker so se kupci zvezali in ni bilo konkurence v ponudbi.

Krivda neuspehov naših lovcev — prodajalcev in prekupevalcev s kožuho — leži v organizaciji, oziroma napačnem sistemu dosedanjih sejmov. Poedinec je prišel na trg po par kož in kupec je izgubil veliko časa in se moral truditi cel dan z nakupom par sto kož; kupoval jih je v detajlu in pri najbolj volji ni mogel v enem dnevu zbrati več. Umevno je, da trgovcu sosednjih držav detajlni sejem ni nudil izgledov, vsaj ga je samo vožnja več veljala kot pa bi znal dobiček pri nakupu nekaj sto kož. Tako je bil lovec izročen samo ponudnikom — detajlnim kupcem. Prilikom sejma za kožuho, januarja meseca 1925 je prišlo nekaj belih vran trgovcev iz Trsta in Dunaja, ki pa niso ničesar kupili in se nad sistemom dosedanjega trženja pritoževali. Pa ne samo osebne pritožbe, tudi pisne, iz vseh mogočih krajev, so dohajale sejmскому uradu.

Kožuhoindustrija je važna grana našega narodnega gospodarstva, oziroma eksporta in nosi lovci lepe dohodeke. Vendar pa se mora dosedajni sistem reorganizirati in najbolj mogoče izpopolniti po vzorcu inozemskih tržišč. Ljubljana je zbog svoje zemljepisne lege, bogastva na divjačini in vsled tradicije v trgovini s kožuho prednostnirana, da zavzame kot izvozno tržišče kož divjih živali odlično mesto v naši državi. Z uvedbo izboljšane sistema se ne bo samo ščitilo interese našega lovca, marveč tudi pripomoglo k dviganju gospodarstva naše države in ugleda mesta Ljubljane v tu- in inozemstvu.

Reorganizacija kožnega tržišča naj bi se izvedla že letos in sicer na sledeči način: Posušene in polposušene kože mora vsak lovec poslati na upravo velesejma, ki ima dovolj zračnih prostorov, da se kože dobro posuše. Vsako kožo pa mora lastnik opremiti s kartonastim listkom, na katerem naj bo napisano točno ime in bivališče.

Ko so kože dovolj posušene in jih je že večje število skupaj, se sortirajo po kvaliteti in vrsti v večje partije po več deset ali več sto kož skupaj, odvisno od vrste in redkosti divjačine.

Tedaj se potom inseratov v tu- in inozemskih listih, s posebnimi vablili na velike trgovske hiše zainteresira kupce in se jih že pri tej priliki informira o bogastvu založenega trga, o številu in obsežnosti poedinih partij. Inozemski kupec bo sigurno z interesom posnel, da se mu pot izplača, vsaj se mu ne bo potreba pečati z detajlnim nakupovanjem kož, marveč bo zamogel prevzeti cele partije (loze). Tri dni pred tržnim dnevom bo vsakemu kupcu mogoče detajlni ogled partij.

Sejmskega dne pa se bodo kože v partijah prodale potom aukcije (dražbe). Najvišjemu ponudniku se izroči kupljeno partijo proti takojšnjemu plačilu. Na ta način bo v primeroma kratkem času mogoče stržiti velike množice blaga. Pri tem pa je treba vpoštevati še to, da si bo lovec prihranil potne stroške v Ljubljano, ker so se

njegove kože prodale z drugimi kožami v partijah. O vsaki partiji je napravljen točen seznam o številu kož in njih lastnikov. Ker partija sestoji iz kož mogoče 20 ali še več različnih lovcev, je potrebna vsako kožo zaznamovati in je razdelitev izkupička posamezniku z lahkoto izpeljiva. Seveda je pri tej vrsti kupčije treba popolnega zaupanja lovcev — prodajalcev v sejmsko upravo in zastopnike Slovenskega lovskega društva glede pravilne klasifikacije kož. Trgovci s kožuho pa sestavijo partije sami in jih pošljejo na tržišče v prodajo, ker dobe lozi označbo, imena prodajalcev se ne naznana.

Samo na ta način je mogoče privabiti na naše tržišče inozemske kupce, domačinom zagurati pravo ceno in dvigniti naš kožni trg. Prepričan sem, da se naše aukcije v doglednem času ne bodo udeleževali samo prodajalci Slovenije, marveč naše cele države in ostalih balkanskih pokrajin. Smelo se zamorejo povabiti na obisk in nakup velike trgovske hiše iz cele Evrope in pri veliki količini blaga kasneje tudi iz Amerike. Letos seveda, ker smo še v razvoju, bi se zadovoljili s sejmom v manjšem obsegu, z manjšimi partijami, ki pa se bi kasneje sorazmerno ponudnem blagu povečale.

Vsakemu interesentu je uprava ljubljanskega velesejma z detajlnimi informacijami vedno radevolje na razpolago, posebej pa še prosimo, da vsak prodajalec prijavi še sedaj z dopisnico in približno navede količino blaga in vrsto, ki jo bo imel po njegovem mnenju meseca januarja na razpolago.

Navedeni sistem je podoben onim inozemskim tržišč, priklonjen našim razmeram, ki pa se da še event. izpopolniti in bomo vsakemu za stvarne nasvete hvaležni.

Cene kožuho

Zadnji mednarodni sejem za kožuho v Leipzigu se je vršil od 12. do 17. oktobra t. l. Kot znano, se kupuje na teh sejmih vedno večje partije skupaj aukcijskim potom. Uprava ljubljanskega velesejma je prejela o zadnji prireditvi, oziroma o cenah sledeče poročilo:

Kupčija ni bila baš živahna, povpraševali so večinoma berlinske trgovce, med tem ko je primanjlovalo inozemskih kupcev. Za letošnje sezono se išče zlasti divji in domači za ec, krt, dihur, podlasica in tudi kuna, vendar pri zmeranih cenah. London se zanima za balkanske lisice slabše in srednje kvalitete. Za plemenite kože je malo povpraševanja in so zbog tega cene padle za 10 do 15%.

Notirane so (preračunane v dinarje):	Din:
Lisica poljska	320,00—360,00
Lisica planinska	360,00—480,00
Kuna belica	450,00—650,00
Kuna zlatica	650,00—850,00
Dihur	100,00—190,00
Jazbec	50,00—78,00
Vidra	650,00—1040,00
Podlasica bela	40,00—55,00
Podlasica rujava	4,00—11,00
Srna letna	32,00
Srna zimska	58,00
Zajci zimski	20,00
Veverice	13,00—17,00
Krti	1,60—4,00
Mačke črne	32,00—55,00
Mačke lisaste	14,00—20,00

Seveda so na našem trgu ne more došli takih cen kot jih notira Leipzig. Ne sme se prezreti, da je lipška aukcijska roba importirana in je pri navedenih cenah že vključil transport, izvozne in uvozne carine. Na vsak način pa dajejo cene inozemskih tržišč primeren pregled o vrednosti našega domačega blaga.

Sladkorni trg

Minuli teden ni prinesel na sladkornem trgu nič novega, če ne računamo neprestane nazadovanja tečajev. Vreme za pospravljanje sladkorne pese je povsod ugodno tako, da pritiska na bližnje termine najbolj blago samo. Padec cen tekom zadnjih dni je pospešil osobito likvidacijo decembarskih naročil, zakaj spekulacija ne vidi drugega izhoda. Nasprotno pa kupuje spekulacija v New Yorku in Londonu za poznejše termine tako, da so bili slednji ves teden stabilni. Zanimanje konzuma je še vedno neznan. Ameriški rafineriji imajo mnogo neprodanega blaga tako, da surovine ne kupujejo, v Angliji so pa zaloge surovine znatne. Začetkom oktobra so znašale 209.890

ton, lani v istem času pa 91.300 ton. Te zaloge krijejo malone dvomesečni konzum Anglije. Zato je bil promet z rafinirano tudi v Londonu minimalen. Razvoj cen se minul teden ni poslabšal samo zato, ker so tečaji splošno padli, temveč tudi zato, ker so izgube čedalje večje. Posebno dobro se pozna vpliv spekulacije na newyorškem trgu, kjer kažejo cene sladkorja nastopno variranje (v oklepaju razlika v primeri s prejšnjim tednom): blago 19. oktobra 3.89 (— 15 točk), termin za december 2.03 (— 7), za januar 2.11 (— 8), za februar 2.18 (— 4), za maj 2.29 (— 4), za julij 2.40 (+ 1), 24. oktobra — isti vrsti red 3.74, 1.96, 2.03, 2.14, 2.25 in 2.41. V Londonu so se gibale cene tako-le: 19. oktobra za november 12 7/8, za december 12 9/8, za februar 13 4/8, za maj 13 8/8, za avgust 14 1/8; isti termini 24. oktobra (v oklepaju za oba slučaja razlika v primeri s cenami prejšnjega tedna) 12 3/8, (— 3 1/8), 12/6 (— 3 1/8), 13 1/8 (— 73), 13 5/8 (— 2 1/8) in 13 1/4 (— 2 1/4).

V Pragi padajo cene vedno po kratkem presledku. Koncem minulega tedna so se stabilizirale za Usti nad Labo loko na 132 1/2 do 140, do petka so pa padle na 127 1/2—135. Promet je minimalen. V New Yorku je postala trgovina nekoliko živahnejša šele koncem tedna, ko je spekulacija menjavala svoje pozicije. Edini trg z živahnim prometom je Trst, pa še ta je zadnje dni oslabil, ker je Italija 12. oktobra zvišala carino od 9 na 18 zlatih lir. Z večjim dovozom se računa v najboljšem slučaju šele spomladi. Najbližji termini so padli na tržaškem trgu za 2 do 3 lire pri toni. Vsa pozornost se koncentrirala zdaj na statistiki konzuma, ki pa v prihodnjih letih ne more tako znatno poskočiti, da bi se razmere na sladkornem trgu temeljito spremenile. Poleg tega je pa vreme povsod, kjer goje sladkorno peso, odnosno trstje, zelo povoljno, kar velja osobito za Kubo. Zadnja nada je nagla sprememba vremena, toda to bi morala biti vsaj slana v večjem obsegu.

— **Posojila državne hipotekarne banke.** Po informacijah iz Beograda po računalu državna hipotekarna banka odselek za podeljena hipotekarna posojila 10 odstotkov obresti in 4.2 odstotka za odplačilo. Na račun rezijskih stroškov se plača 0.5 odst. enkrat za vselej, na račun stroškov za ce-nitev pa taksa po posebni skali. Rok odplačila je določen zdej na 12 let. Začasno hipotekarna banka ne daje novih posojil.

— **Povprečni tečaj dinarja v septembru** (v oklepaju podatki za avgust) so bili: New York dolar 1.78 za 100 Din (1.80), Zürich 9.22 švic frankov za 100 D (9.21), London 272.50 Din za funt šterlingov (270.96), Dunaj 12.58 šilingov za 100 D (12.71) in Berlin 7.47 zl. mark za 100 Din (7.53).

— **103 banke v Beogradu.** Po zadnji statistiki ima Beograd 103 banke. Delniški kapital znaša nad 200 milijonov. Denarnih

Izredno ugodna prilika za nakup čevljev!
Od danes naprej se prodajajo različni čevlji za moške in ženske, zlasti pa se prodaja velika zaloga otroških čevljev!
OKAZIJSKE VRSTE
tovarni in trgovin PETER KOZINA
pod lastno ceno samo v trgovini na Bregu, nasproti Sv. Jakoba mostu, dokler ta zaloga traja.

zavodov je toliko zato, ker se ustanavljajo večinoma z majhnim kapitalom.

— **Dohodki po novem proračunu.** V novem državnem proračunu so predvideni ti le dohodki: neposred. davki 1.550.000.000, posredni davki 3.507.000.000, monopol 2.426.000.000, državno gospodarstvo 5 milj. Jari 118.000.000 in razni dohodki 117 milijonov Din — skupaj 12.718.000.000 Din.

— **Vprašanje termiske trgovine.** V ministristvu trgovine se že več dni razpravlja vprašanje upeljave termiske trgovine z žitnimi pridelki in živila na naših produkt-nih borzah. Nedavna konferenca predstavnikov našega gospodarstva, ki se je vršila v Novem Sadu, se je izjavila za upeljavo termiske trgovine. Zdi se, da se ministristvo protivi prenešanju upeljavi termiske trgovine, ker naše prometne razmere še niso godne za ta način trgovine in ker primanjkuje tudi potrebnih magacinov in elevatorjev in bi znali naš izvozničarji radi tega s termisko trgovino utrpeti veliko škodo.

— **Razglas o licitaciji.** Podpisana Direkcija razpisuje s tem na podstavi členov 86. do 98. zakona o državnem računovodstvu in njegovih izpremenah, odnosno dopolnitvah, natisnjenih v »Službenih Novinah« z dne 25. novembra 1921. leta tretjo pisno ofertalno licitacijo za elektrifikacijo postaje in kurilnice Ljubljana gl. kol. Za izvedbo dela veljajo poleg splošnih pogojev za nabavo in izvrševanje del specialni pogoji, predračun ter skice in vzorci, kateri se dobijo, oziroma so v vpogled pri Mašinskem odeljenju podpisane direktije, soba 212, proti plačilu Din 280 v zakonitih taksenih znamkah. — S 100 Din kolekovane, odredbam zakona o državnem računovodstvu odgovarjajoče ponudbe in priloge se morajo izročiti v zapečatenem zavitku z zunanjo oznako »Ponudba za elektrifikacijo postaje in kurilnice Ljubljana gl. kol. po razpisu št. 21.294—II.—25 na dan 21. novembra 1925 med 10. in 11. uro v roken predsedniku dražbene komisije. Licitacija se bo vršila ob 11. uri v sobi št. 197 podpisane Direktije.

— **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. novembra t. l. ponudbe za dobavo pločev; do 6. novembra t. l. za dobavo 4200 raznih nalučnikov, za dobavo 8000 komadov »Heftknöpfe« in 40 kg sedlarskega sukanca, za dobavo 100 koma-

dov zavornega drogova, za dobavo odličkov iz sive litine, za dobavo bruslinh kamnov, za dobavo signalnih svetilk, za dobavo varnostnih očal, za dbavo 3000 kg železne pločevine, za dobavo 14.200 kg pločevine v snopih, za dobavo 1000 komadov ploščnatih gorilcev za olje, za dobavo 820 kg Klingerit plošč, za dobavo 3100 žaril, za dobavo 60 komadov spiralin vzmeti, za dobavo 900 čopičev; do 17. novembra t. l. za dobavo različnih žaglinh listov, za dobavo 70 skarij za rezanje pločevine, za dobavo raznega orodja, za dobavo dlet, za dobavo mizar-skega orodja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direktcije.

za gospe neobhodno potrebno!

Ljubljanski ribiči

Ljubljana je že dolgo znana, da je zelo bogata rib. V Ljubljani je bilo pred leti nebroj raznih belic, dosti ščuk in tudi vseh drugih boljših ribjih vrst ni manjkalo. V gornjem teku ob izviru so bile velike postevi in sulci, a tudi kot lipanska voda je Ljubljana pri vrhniku slavela med prvimi pri ribiških sportih. In ker je bilo dosti drugih rib, so se seveda držali po globokih tolmunih in zatonihi ogromni sulci, ki so se iz-borno počutili pri obilni hrani.

Glede okusa in kakovosti ribjega mesa so ribiči in posebno oni, ki so ribe kupovali, vijeje v Ljubljani, delili v dve vrsti, in sicer v ulete nad mestom in one, ulete v mestu in pod mestom. Prve so bile na glasu, da so bolj okusne, druge manj. Zdi pa se, da je pri tem razlikovanju igrala največjo vlogo domišljija. Bogastvo rib v Ljubljani je nudilo lep zaslužek poklicnim ribičem, katerih je bilo največ med starimi Krakovčani. Bile so posebne ribiške družine, kjer je ribarstvo prehajalo od očeta na sina in to skozi cele generacije. Pa tudi pletenje ribarskih mrež in izdelovanje raznih drugih ribiških potrebščin je bilo ob Ljubljani svojčas precej važna industrija, panoga. Toda vse mine ali pa se popolnoma spremeni in tako se je tudi ob Ljubljani. Radi raznih vodnih naprav, regulacije vode in zgradb tovarn, iz katerih prihajajo razne, ribam škodljive snovi v vodo, se je število rib znatno zmanjšalo, s tem pa tudi zaslužek, ki je prihajal od ribarstva. Izginile so tudi stare ribiške družine, ki so si morale iskatl drugje kruha. Zadnji so bili Sedeji in Čizmani, katerih nasledniki pa goje danes ribarenje le še kot šport.

Ogromno škodo ribarstvu so naredili med vojno brezvestni uničevalci rib z raznimi eksplozivnimi in razstrelivnimi snovmi, ki so jih metali v vodo. Da so dobili nekaj rib, so metali v vodo dinamit, ročne granate itd. in poleg zaželenega plena uničili ves zarod, ki se je nahajal v tolmunu. Pa tudi osuševanje ljubljanskega Barja je zelo veliko pripomoglo k propadanju ribo-lovstva.

Zadnja leta se stanje rib nekoliko zboljšuje, a še dolgo, in morda nikoli več ne bomo dosegli tega, kar smo imeli. Dočim so poklicni ribiči izumrli ali pa pustili ta poklic, je jelo napredovati športno ribištvo, ki je pri nas na precej visoki stopnji in vedno bolj napreduje. Varstvo športnega ribištva ima danes »Ribarsko društvo«, ki skrbi za gojitev rib. Neovenljive zasluge na tem, tudi gospodarsko zelo važnem polju, ima gotovo naš ribarski starelina gospod profesor Franke, ki še danes kot 84letnik še vedno neumorno sodeluje pri omenjenem društvu.

Poseben uspeh športnega ribarenja smo imeli pretekli teden. Gospod Maček je namreč ulet na Barju v Ljubljani v takozvanem Dinverju sulca, ki je tehtal 21.5 kg. Za tega velikana so že dolgo vedeli sulčarji in mnogi so poskušali, da bi ga potegnili iz vode, toda do zadnjih dni brezuspešno. Mnogi so ga že imeli na trnku, toda vedno se je izpuili; enkrat je odtrgal tudi vado.

Srečni ribič ga je krog 20 minut vodil po vodi, predno je sulec omagal in ga je mogel spraviti na suho. Dosedaj poznajo naši ribiči samo enega sulca, ki je tega prekosil. Ujet je bil pred par leti tudi v Ljubljani in je tehtal četrtil kilograma več kot zadnji. Tako je Ljubljana še vedno zelo zanimiva voda za ribiče — športnike.

ŽREBANJE SREČK za sokolski
:: Tabor — v decembru t. l. ::

Mama — mama,
glej lo je pravo „GAZELA“ mila, ki se tako krasno peni, da snažno in belo perilo ter prihrani trud in dela.

GAZELA MILO

V I. Križanovska: V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Supramati je v zadregi povetil glavo. Sram ga je bilo besed, ki jih je izgovoril v prisotnosti te razborite in razumne ženske, saj se je nehote izdal kot slavohlepež. Narine ljubezni res ni bil vreden. Nasprotno, s svojim zanemarjanjem bi lahko zadet njeno samoljubje tako, da bi ga začela sovražiti.

— Strogo me sodite, Nara, in vaše besede režejo kot britev, — je dejal po kratkem molku. — Nočem tajiti, da sem zaslužil to pridigo, saj sem porabil ves prosti čas za lahkomišno življenje v družbi razuzdanih žensk in lahkoživcev. Nisem ljubil, pač pa sem dovolil, da se je oglasil v meni nagon in tako sem bil zadovoljen z družbo in ljubeznijo pokvarjene ženske, kakor je Pieretta.

— Ne sodim vas strogo, Supramati, in tudi za liti vas nočem. Naučila sem se samo opazovati ljudi in dogodke. Čas in razmišljanje sta bila moja učitelja in tako sem videla v življenju marsikaj, česar drugi ne opazijo. Spoznala sem svojstvo prvobitne tvarine, naučila sem se krotiti svojo voljo in stopila v duhovni svet.

Supramati je naglo vstal in začudeno pogledal krasotico.

— Zakaj mi pa niste povedala, da je vas skriv-

nostna bravovščina že seznanila z vsemi zagonetkami duhovnega sveta? Izbral bi bil vas za učitelja.

— Ne, prav ste storili, da ste izbrali Dahirja. Ženska ne more biti moškemu dobra učiteljica. Če pa hočete, vas bom spremljala in vam pomagala tako, da preizkusim moč vaše volje.

— Vi? Ne razumem, kaj hočete reči?

— Seveda jaz. Pri meni se naučite premagovati nagon in ljubiti duhovno. Zdej so vam moje besede aerazumljive, pride pa čas, ko me boste razumeli. Upam, da me takrat vzljubite drugače kakor ste ljubili Pieretto, — je dejala in ga zape-ljivo pogledala.

Nara je vstala in odšla v sosedni kabinet, kamor ji je sledil tudi Supramati.

— Nara, vi ste zagonetno bitje, — je dejal, sedel k nji ter ji poljubil roko. — Povejte mi svojo prošlost ali pa moram poprej zaslužiti vaše zaupanje?

Krasotica se je za hip zamislila.

— Na dan najine poroke vam povem vse, kar sem preživela, pa tudi s podrobnostmi Narajanine smrti vas seznanim. To bo strašen zgled za vas.

— Kdaj pa določite ta srečni dan? — je vprašal Supramati in proseče pogledal Naro.

— Prav za prav bi se vam morala revanžirati z dolgim odlašanjem zato, ker se je vam tako po-

čas mudilo k meni. Doslej se menda sploh niste žurili, da bi čimprej praznovala ta »srečni« dan, — je odgovorila Nara ironično.

Videč Supramatijevo zadrego je dodala:

— K sreči ni v moji navadi, da bi se dolgo jezila. Zdej, ki je Narajanin spomin dostojno počaščen, imava pravico misliti na najino bodočnost. Zato sem mnenja, da lahko določiva dan poroke čez dva tedna. Da ne praznim — še nekaj o poroki. Ste-li pomislili, kako bi se dala ta stvar urediti? Vas smatrajo vsi za budista, dočim gotovo želite, da se poročiva cerkveno.

Priznam, da bi mi bilo zelo težko omejiti se samo na civilno poroko, ker sem vnet kristjan.

— Mislija sem že na to in razširila vest, da se je dal Narajana krstiti, mene pa da je spreobrnil v protestantizem. Ta spreobrnitev naj bi bila tudi vzrok, da si z bratom nista bila posebno dobra. Vi pa tako spoštujete moje krščansko prepričanje, da ste pripravljeni poročiti se z menoj po krščanskih obredih. Protestantovski duhovnik, ki pripada svobodni cerkvi, naju torej lahko poroči. Poznam ga in vem, da mi ne odreče. Še nekaj. Nocoj povabim nekaj prijateljev in vas predstavim kot svojega ženina. Se strinjate?

— O, seveda! — je odgovoril Supramati ves srecen.

— Zdej pa na svidenje, do kosila! Imam še

opravke v mestu, — je dejala Nara in mu segla v roko.

Supramati se je vrnil zamišljen v svoje sobe, kjer mu pogovor z Naro ni šel iz glave. Doslej sta govorila malo o ljubezni, pač pa mnogo o bridkih resnicah, in vendar ga je čedalje bolj vlekel k tej čudni ženski. Vse, kar je govorila, je bila čista resnica. Mar ni res, da nima pokolenja, v katerem je živel, nobenih idealov, ne principov? Rodbina, ustanovljena na osebni koristi, ni mogla pomagati ljudem iz tega položaja, ker jo je omajala razuzdanost in egoizem. Od kod naj črpa nesrečna deca ljubezen in samozatajevanje, ko pa živi pri roditeljih, ki se neprestano prepirajo ali pa so si povsem tuji? Demoralizaciji rodine je vedno sledil pogin narodov.

Nehote se je spomnil Ebramarjevih besed o postopnem, toda neizogibnem razpadu planeta, ki ga je izčrpalo in oropalo požrešno človeštvo.

Sreča in strah sta ga navdajala, ko je pomislil, kakšno življenje ga čaka s to zapeljivo in izredno nadarjeno žensko, ki mu jo je poslala usoda. Z žensko, ki je izučevala skrivnosti in čitala misli. Včasih se je je bal, tako se mu je zdelo vzvišena. In še enkrat je trdno sklenil, da se z vso vmeno loti učenja. Ni hotel postati žrtev zakonov, ki jih je mogel sicer priključiti v življenje, ne pa obvladati. Narajano so ti zakoni uničili.

Moda

Borba med majhnim in širokim jesenskim klobukom je bila zelo ostra, vendar je zmagal vsaj začasno prvi. Res pristojačo nekaterim damam tudi široki, bogato okrašen klobuk, vendar pa imajo prednost majhni klobuki, ki so lahki, elegantni in praktični osebno za jesensko in zimsko sezono, ko se ni treba bati pripekajočih solčnih žarkov. Najbolj so okrogli klobuki iz roza žamet, kakor ga vidimo na prvi sliki. Še elegantnejši vtis napravi žametasti klobuček, na katerem so pomešane tri barve (rjava, beže in črna). Mnogi se pritožujejo, da delajo modiste zadnje čase klobučke samo za bubi - glave. Kožar resnice je že na tem. Kljub nedvomnemu uspehu, ki ga je dosegla moda kratkih las, so še mnoge ženske, osobito v provincijalnih mestih, ki nočejo žrtvovati svojih razkošnih las despotični modni boginji. Tudi te dame morajo imeti klobuke in modiste bi že morale računati za zahtevo, da klobuki v tem slučaju ne smejo biti tako majhni, da bi povzročili glavobol. Vsem ni nikoli ustreženo, vendar pa ne sme iti moda kratkih las tako daleč, da bi dolge lase kratkoma prezirala in zapostavljala.

Še nekaj o klobukih

Je že tako, da govorimo o oblekah radi, o klobukih pa še raje. Klobuk je damam to, kar je moškemu kravata — ljubljene toalette. Zovoljo klobukov je bilo prelitih več solz in izrečenih več kletev, kakor zaradi obleke. Letos se ne da mnogo govoriti o klobukih. Gospodari, kroji in prenaraja se večina od starega. Res je sicer, da to staro niti ne diši po Metuzalemovem veku in da se da marsikaj porabiti, ne da bi napravil obnovljeni klobuk vtis stare šare. Kakšno je blago za klobuke? V prvi vrsti klobučevina, kombinirana s krivoto kožo v vseh barvah in velur, ki je tudi zelo razširjen. Dalje pride v poštev saten, »gros grain« in slednjič vzorčkova blaga ali vezelne kot garniture. Ne smemo pa pozabiti, da se je letos vdomačila pri klobučarjih kožuovina, ki niti v tem pogledu ni novotarija. Vsaka kožuovina pa ni dobra za klobuke. Nekateri

vrste, dasi zelo lepe in drage, bi napravile na klobuku preveč težak vpliv, dočim se da o druge obdelati in prikriti tako, da vplivajo celo na tako eksponiranem kraju, kakor je glava odnosno klobuk, zelo šarmantno. V ta namen se kožuovina navadno postrže tako, da ostane zelo kratka dlaka. Koža mladega jagnjeta, lepo postržena in primerno pobarvana, je letos na klobukih prav priljubljena. Dober je tudi svilen pliš, ki pa mora imeti zelo kratko dlako. Značilno za sedanje krznarstvo je, da se kožuovina barva na najrazličnejše načine. Tako vidimo pogosto garnituro iz jagnječe kože. Vsak košček je drugače pobarvan in sicer tako, da tvorijo vsi skupaj nekaj barvnih mozaik. Slični efekt lahko dosežemo tudi če pristržemo velur, samo da ni tako kričev. Samo ob sebi umevno imamo na razpolago druge, zmernejše tone, recimo beže in kostančasto barvo.

Kar se tiče oblike klobukov, je treba omeniti, da so letos v modi mehki klobuki. Dno je pogosto drapirano, zgornji del se pa oblikuje po fantaziji ki ne priznava nobenih zakonitih meja. Nekateri modiste izključujejo celo klobučevinaste klobuke, ki opredeljene oblike sploh nimajo. K večernim oblekam se delajo posebni kiriozni coiffuri: mislite si čepico, na kateri je pristo paralelno šest ozkih kožuovinskih travov. Spredaj je kak okrasek. Troter se je imenoval doslej rafiniran klobuk manjših razmerov. Manjši troter se prenesa garnituro. Drugače je z nedavno uvedenim troterjem večjega obsega, ki je večinoma brez okrasov. Ne smemo ga pa zamenjati z onim, malone moškim klobučevinastim klobučkom, s katerim so šle naše modiste nekoliko predaleč, kakor z gladkimi plašči, ki smo jim rekli reddugote. Šele ko pride zima, se pokaže, da li imajo široki klobuki kakšno perspektivo na uspeh. Dejstvo je, da jih vidimo vsaj nekaj v vsaki večji kolekciji. Nekaj drugega je široki klobuk-troter, ki je izrazito ženski. Tak klobuk se nosi k zimskim plaščem in tallleurom. S tem je že rečeno, da ne sme biti z garnituro preobtežen.

Damske velour plašče

Oglej si neobvezno!

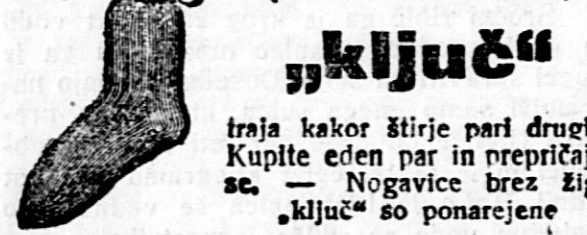
v vseh barvah in kvalitetah nudi v veliki izbiri in na cene e

F. in L. Gorčar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Oglej si neobvezno!

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepičate se. — Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene

Za jesen in zimo

Modni diktatorji so se že pogodili glede novih krojev in oblik. Linije so postale bolj slikovite, oblike nekako bolj ženske, nežne. Jesenska in zimska moda bo, kakor vse kaže, v prvi vrsti moda več ali manj izrazitih protislovij. Nasprotje med dolgim, prožnim in razmeroma tesnim zgornjim delom in širokim, nabranim krilom itd. Najmodernejše so zgoraj tesne, po telehu prikojene, spodaj pa široke obleke. Slično opozicijo širine in ožine opazamo tudi na rokavih, ki se tesno oprijetlejo roke do komolcev ali pa do zapestja. Vendar pa prevladujejo adjustirani rokavi, ki se končajo z neke vrste »poignetom«, padajočim zvonastim na zapestje.

Poavili so se tudi kožuovinski ovratniki in ruski običaji nositi kožuovino okrog in okrog. Pri popoldanskih, zelo elegantnih satenastih oblekah nadomestuje kožuovinski ovratnik dolg odrezek iz težjega blaga, ki se kapriciozno ovija okrog vratu. K temnejšim oblekam se nosi krepdešinski plastron, čigar svetli ovratnik tvori lep kontrast. To je zelo eleganten in praktičen primer garniture. Letošnja zima prinese tudi znatne spremembe v modnih barvah. Pastelni toni, ki so že delj časa zelo priljubljeni za večerne obleke, so povzročili znatne spremembe v koloritu promenalnih oblek. Zda se nosijo motni toni, ki nimajo z lastnimi niansami nič skupnega. Mešanice (katin in tonov so povsem drugačne. Barve niso več enotne in izrazite, temveč nekako

razpuščene, blede. Pogosto vidimo zelo temno zeleno barvo z rjavo kasha. Takozvani »vicni rose« se mešajo z kožuovinskimi in pogosto vidimo ensemble iz črne obleke in barvastega plašča. Gladke obleke, prikojene spredaj iz enega kosa, so prenesle vso svojo širokost nazaj, druge pa večinoma naprej. Vse dnevne obleke brez razlike pa imajo dolge rokave in z malimi izjemami zapete ovratnike. To so glavni znaki letošnje zimske mode. Torej dnevne obleke nobenega izreza in vedno z rokavi. Pač pa je ostal dekolte v veljavi pri večernih oblekah, kjer kažejo ženske vse, kar se sploh sme pokazati. Črno blago se vrača v modo, zelo priljubljen je tudi žamet. Lep je barvast žamet, še lepši pa črn.

Žene za 18.000 Din

Zanimiva zgodba iz povojnega časa

To se je zgodilo leta 1920. Življenje je v nekem slovenskem mestu teklo prav veselo. Popivanja noč in dan na dnevnem redu, zaslužki brez vsakega truda. Po kavarnah in restavracijah so se potepale graciozne in nadebudne dame in gospodične. Bile so večinoma stalni gosti. Med tem je bila tudi gdca. Marica, nekje z gorenjskega letovišča doma. Prav brhko dekle, s precej »svobodnimi nazorji«. Nekdanji se spoznala elegantnega trgovskega potnika, s katerim je stopila pred oltar in mu prislegla večno zvestobo. Drugi dan se je vrnila v kavarno in se seznanila s svežimi kavalirji.

Koj po poroki se je odpeljal nadebudni trgovski potnik na Štajersko k bogatemu stricu in mu spokorno javil: »Dragi stric! Po dolgem oklevanju sem sklenil prenehati s pustolovnin in razbrzdanim življenjem ter stopiti v resen zakon. Imam poročni list, daj mi obečano doto.« Stric se je razveselil izpreobrnjenega nečaka in mu izročil 10.000 dinarjev, kar je tedaj zadostovalo za primerno pohištvo.

Od 1920. leta so prošla mnoga leta in marsikaj se je izpremenilo tudi na ljudeh. Postalni so pridnejši, pomočevanje in prekupevalski zaslužki so prenehali. Marsikatera

gospodična se je povrnila v zatijše rednega delovanja in zaslužka. Tako tudi gospodična Milka, ki živi sedaj v predmestju in šiva oblačila za otroke. Nekdanji pa se je morala zgledati na policiji, da pove, kako in kaj je ž njjo. Na zglasilnicah piše vedno, da je samka, med tem, ko je zapisano v farni cerkvi, da se je leta 1920. poročila s trgovskim potnikom iz zelene Štajerske, tedaj gospodičnem Joškom. Najprvo je obračala nedolžno svojo oči na vse strani in zadrževala, da je samka in da se nikdar ni omožila. Pozneje pa se je spomnila na dogodek in pripovedovala:

Bilo je leta 1920., ko sem službovala kot natakarica v gostilni »Pri F.«. Med drugimi podnevnimi in ponočnimi družicami sem poznala tudi prijateljico Marico, h kateri je nekdanji pristopil elegantni mladenič in ji dejal: »Marica! Ali hočeš zaslužiti 1000 dinarjev?« Marica mu je odgovorila seve takoj z da, ker je tedaj takrat svoje ljubavne uslužnosti z malenkostnimi sto dinarji Elegantni mladenič ji je odgovoril: »Stopi popoldne z mano v cerkev, me poroči, nekar se lahko vrneš v kavarno. Za uslugo dobiš 1000 dinarjev.«

Marica je pristala na kupčijo z ženitvijo, si pa popoldne, predno je stopila v cerkev, izposodila pri prijateljici Milki krstni list za 500 dinarjev. S takim krstnim listom se je dala poročiti in vpisati v poročni register.

Prijateljica Milka je pristala na predlog prijateljice Marice. Poslednja je stopila v cerkev, se dala poročiti kot Milka z Joškom in star je bila v redu.

Na ta način je Milka pred policijo opravičevala čudno naključje, da je po eni strani še samka, po drugi pa poročena in vpisana v poročni matrikel. Policija je zatisnila eno oko in prijateljico Milko velikodušno odpustila.

Naša prijateljica Milka pa ni mirovala. Šla je na sodišče in zahtevala ločitev zakna, ki ga je bila mesto ne sklenila prijateljica Marica s kavalirjem Joškom iz zelene Štajerske. Naša Milka ni bila v cerkvi in zato ni mogla skleniti zakona. Po drugi strani pa obstoja dokaz za zakon, to je poročni matrikel. Zakon je treba torej vsekakor razdržiti, ker sicer mora Milka veljati za poročeno. Sodišče je razglasilo razpoko med Milko in Joškom, dasi se nikoli nista vzela. V resnici sklenjeni zakon med Marico in Joškom pa nevelja, ker ni vpisan v poročni knjigi.

Tako so zopet vsi v to afero zapleteni postali samci in samke, vse je postalo zadovoljno, samo stric na Štajerskem ni bil dobre volje, ker je pomagal nečaku iz velikodušja in pod pritiskom naravnost očetovske ljubaznosti do novega lahkoživega življenja. »Lubištvaj za 10.000 dinarjev seve ni nikjer več...

To in ono

Grozote usmrčenja

Slika iz Sing-Singa

Znani newyorški novinar John W. Gray priobčuje v »New-York Evening Graphic« opis usmrčenja na električnem stolu v Sing-Singu. Električni stol se smatra za najbolj humano sredstvo usmrčenja.

...V sredini prostora je stal stol z žicami, ki so vodile pod neko preprogo na tleh. Nanj so bili poleg tega pričvrščeni številni jermenčki. Bil je to električni stol, stol maščevanja človeka proti človeku...

Prilo je pet ali šest paznikov. Bil so to pravi orjaki, ki so se postavili okoli stola. Topo kot kipi iz marmorja so stali tam, oči napol zaprte, kot bi hoteli preprečiti, da se jih loteva sočutje. Zdeli so se kot klavci, ki čakajo na svojo žrtve; roke so imeli prekržane. Nato so prišli trije zdravniki in ekspekcijski uradniki, mož, ki se je zdel zganjan in razdražen. Potipal in manipuliral je pri pritikalcu.

Oči sem uprl na vrata. Vsak posamni v tej človeški klavnici navzočih, je strmel v vrata, predvsem pa pazniki, ki so prežali na svojo žrtve. In nato se je nenadoma pojavil nekdo na vratih. On, John Emilatta, velik, slok človek, z obrazom duševno ne povsem zdravega človeka, je romal k morišču. Kazal je nekaj preko dvajset let.

Za hip se je obtavljali, nato ga je eden paznikov prijel pod pazduho in ga odvedel k stolu. Mladi človek se je stresel, ko je sedel na stol. Zdelo se je, da je do smrti izmučen in vedel se je kot da ne vé, kaj dela in jaz trdim, da tudi ni vedel, kaj je delal.

Pazniki so ga hiteli privezovati. Pogledal sem mu v obraz. Moj Bog! Nikdar ne bom pozabil tega trenutka in če bi živel milijone let. Sedel sem baš njemu nasproti, oddaljen komaj štiri metre od njega, tako da sem lahko opazoval vsako njegovo kretanje, vsak izraz, ki se je zrcalil v njegovem obrazu.

Bil je to obraz človeškega bitja, ki je omenilo groze. Misli so mu otrpnile pred strahotnim pojavom. Pred njim je stal svenčnik in besedičil nekaj o evangeliju. Tu so stali ljudje kot izvršilni organi družbe in pripravljali so umor človeka, ker je ta ubil. Nehote sem se spomnil na peto božjo zapoved. Med tem sta paznika mladeniča privezala na stol. Pričvrstila sta na njegove bele roke elektrode. Na tleh, poleg stola je ležal električni kabel, ki je bil spojen s praktično na levi strani stola. Paznik je prijel za drugi konec in ga vtaknil na čelado, katero so žrtvi deli na glavo. Preko obraza so mu potegnili črno masko, tako da je bilo videti samo ustnice. Ustnice, ki so se strahotno režale izza maske. Moreča tišina je nastala v sobi smrti. Trenutki so se vlekli kot ure, minute v večnost, dokler ni uradni morilec pričvrstil čelade s curilicočo gobo na glavo delinkventa. Goba se nahajala znotraj čelade in ima sledeč dober namen: obtoženec se potom toka živ skuhati!

Emilatta je zatrepal. Njegovi roki, visoki mirno preko naslanjača, sta se sunkoma dvigali in padali, kakor roki zblaznelega ali s strupom omanjenega. Svečnik je nadaljeval svojo zadnjo molitev...

Zdravnik v kotu je fingiral okoli ure »stoparice«, čije tiktakanje je bilo čuti kot udarce klavirja. Čim je bil Emilatta zvezan, je dal drugi zdravnik pred stolom znamenje: legalni morilec je spustil tok.

V tem hipu so se prsti krčevito zvilili. Žile so se napele in zdelo se je, da požiho. Rezanje je prešlo. Telo se je sunkoma dvignilo kvišku, pot je dobesedno curkoma III s kože. 2000 voltov in gamper. Sikajoč, prasketajoč, tuleč in brneč je ta sila preletela vse telo: srce je zastalo, zastal vse živčni sistem. Velikanska sila je popolnoma razkrojila krvna telesa. Ko sem se ozrl in čul sikanje, me je objel val ogorčenja in hotel sem krikniti: Stojte! Za Boga, saj kuhate živega človeka! Mrzlica ostudne groze mi je pretresala telo. Okoli 20 sekund je strmel telo nesrečnega električni tok. Olajšano sem vzdihnil, ko so ga usta... Ni. Nekdo poleg mene je rekel: »Moj Bog! To je groza.« Eden za mano se je onesvestil, drugemu je postalo slabo.

Dva paznika sta pristopila in odvezala jermena. Zdravnik je potipal žrtve, ji postavil stetoskop na prsa in poslušal. Srce je še vedno bilo. Znova so ga privezali, znova spustili tok. V tem trenutku je Emilattovalo telo šinilo pokoncu, z nadnaravno silo se je skušal stola osvoboditi. Še močnejše kot prvič je stresal tok telo. Ječalo je jermenje, tresel se je stol pred zvijajočim se telesom.

Nikdar se me še ni polastila taka groza kot pri pogledu na tega, polmrtega človeka, ki se je skušal otresti stola. Iz glave in goilih kolen, ki so polagoma počrnela, se je dvigala para. Ustnice, ki so se poprele strahotno režale, so počrtele, pena se je nabrala okoli njih in tekla preko maske.

Sikanje in tuljenje toka je trajalo zopet dvajset sekund, dokler ni zdravnik dal znamenja, da ga ustavi. Še enkrat je pristopil k žrtvi in nato z ravnodušnim izrazom pripomnil: »Mož je mrtev!«

Za višek elegancje

vsem izdelkomatelja Drago Schwab, ljubljana, komaj najtrdke, naši strokovnjaki v tem ateljeju, ki so svoje zmognosti dosegli v svetovnih ateljeih Pariza.

Vera v čarovnice

še v letu 1925

Neki kmet v Hórbachu na Bavarskem je imel nesrečo v hlevu. Krave so mu dajale premalo mleka. Hotel je temu opomoči in naprosil ključavničarja Ivana Čehentnerja iz Welschhofa, da naj pride k njemu. Ta Čehentner je znan kot čudodelec, ki izganja čarovnice. Res je prišel takol, prižigati so morali več luči in s temi je hodil po hlevu okoli, jih dvigal sedaj visoko, sedaj nizko in nekaj je govoril vmes. Namen njegovega nastopa je bil, da ožge noge oni čarovnici, ki je začarala hlev in krave. Rekel je, da čarovnica sicer ne sme poginuti, toda težko mora boleti. Ko je to svojo komedijo slovesno končal, se je obrnil h kmetu in mu rekel, da naj pazi, katera ženska bo v vasi prva težko boolela. Tista je čarovnica. Ta nesreča je doletela kmetico Katarino Müller v Hórbachu.

Zbolela je in pokazalo se je po mnenju čudodelca Čehentnerja in omenjenega kmeta, da je ona začarala hlev in krave. Slučaj je nanesel še to, da je živina v hlevu kmeta Müllerja izbornu uspevala in so krave dajale več mleka kakor po drugih kmetijah. Müller je bil namreč dober kmetovalec, ki se je posebno brigal, da je imel vedno izborna krave-mickarice, Čehentner in kmet sta raznesla okoli po vaseh vest, da je Müllerjeva žena čarovnica, ki je napravila škodo onemu kmetu. Zlasti glasen je bil s takimi vestmi kmet Vogel v Hórbachu tako, da ga je šel Müller končno tožiti. Vršila se je razprava, pri kateri je obtoženi Vogel zatrdil, da on, kakor tudi številni drugi, veruje v čarovnice. Sodišče ga je obsodilo na 70 mark globe. K sodbi pride tudi sizanjalca Čarovnice ključavničar Čehentner.

Deset božjih zapovedi

O ameriški filmski industriji kroji že dalj časa vse mogoče verzije. Predvsem se ji očita business, to je omejen kupčijski duh. O ameriški filmski industriji se govori n. pr. da posnema ostale industrijske hranje in da se ravno zgolj po poslovnih vidikih in da so ji idealni momenti popolnoma tuji. Ta trditve je v neki meri resnična in velja vsaj za začetke ameriškega filma brez ugovora. Detektivski filmi so prišli iz Amerike. V prejšnjih letih ni bilo filma brez vratolomnih produkcij, velikanskih požarov, obstrleljavanj, dvobojev s policijski itd. V ameriškem filmu je vel v prejšnjih letih duh indijanskega romantizma. To se je v zadnjih letih temeljito izpremenilo. Še pojav ameriških komikov Chaplina, Harolda Lloyda in drugih dokazuje, da je Amerikane zmožen nežnejših čustev in da se skriva za dušo, ki ji ugaja nedolžna komika, tudi srce, ki se zna poglabiti v resnejše stvari. Tako opazamo, da se ameriški film v zadnjem času obrača k moralnejšim snovem. Nežne ljubavne dogodivščine so danes že na dnevnem redu. Obrat k resnejši dramatik v filmski industriji Zdrženih držav ni prišel sam od sebe. Iz evropskega časopisja vemo, da so v letih po svetovni vojni ameriške filmske dive kar trumoma poromale v Evropo in da so se tukaj zadržale po več mesecev. V velikih evropskih središčih so imele priliko seznaniti se z moderno evropsko dramo in z evropskimi filmi. Nekateri so celo nastopale, kakor Gloria Swanson in druge, v evropskih filmskih ateljejih izdelanih filmih. Prej okorne ameriške dive so uvidele, da se lahko prilagodijo tudi sanjam filmskim dramam. Domov prišle so opozorile ameriške režiserje na nove snovi in posle-

dica te preorientacije so neki ameriški filmi s čisto ljubavnimi in moralnimi zasnovami. Najigantnejši izdelek v tej smeri pa je delo, kojega naslov se glasi »Deset božjih zapovedi«. Delo se je to poletje in jesen predvajalo po vseh večjih evropskih kino podjetjih in se momentoma še vedno v pripravi v najmanj 50 kopijah. Eno smo sedaj dobili v Ljubljano. Reči moramo, ko smo to delo videli, da smo vajeni marsikatero utemeljene in neutemeljene reklame. Toda vsaka beseda o tem filmu, tako glede njegove vsebine, kakor glede njegove oblike in izvedbe, bi bila res odveč. Prvi del se dogaja v sodobni Ameriki in posvedčuje vso trago življenja, ki prezira osnovne moralne pojme človeškega sožitja. V filmu najdemo historijo človeka, ki propade vsled popolnega materializma in dirkanja za denarjem, pa drugi strani pa pretresljivo sliko brata, ki si ohrani vero v neizpremenljive moralne zakone in ki jih posnema iz zgodbe sv. pisma. Tu začneta drugi zgodovinski del, izdelan v barvah. Kdor si zaželi vstopa v najmodernejšo filmsko tehniko ter hoče videti, kako daleč je že dospela ameriška režija, ta si mora brez odlaganja ogledati ta film, ki je brez dvoma največje filmsko delo sodobnega časa. Ameriška filmska industrija je na to delo zelo ponosna, ker je z njim enkrat za vselej pobila tiste glasove mednarodne filmske kritike, ki so trdili, da primanjkuje ameriškim filmskim podjetjem velikih režiserjev, močnih idej, individualnih igralcev, kakor jih imajo n. pr. v Nemčiji, Angliji, Franciji ali Italiji. Mogočnosti in učinkovitosti filma pa ni mogoče na nobenem drugem filmu spoznati tako prepričevalno, kakor na »Desetih božjih zapovedih«.

Glavobol kvari veselje za življenje!

Hitro in sigurno pomagajo Aspirin-tablete Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko.

Znani orijentalist na univerzi v Münstru prof. Grimme je v svojem nedavnem predavanju v Berlinu izjavil, da je našel ključ, po katerem se da prebrati Mojzesov napis. Predavatelj je podrobno opisal, kako je prišlo do tega važnega odkritja. Leta 1905 — pravi prof. Grimme — je našel znameniti egiptovski orijentalist prof. F. Petry na planoti Serabit-el-Cadeem v bližini Sinajske gore 8 kamnin, na peščih ploščah so zelo podobne onim, ki jih vidimo na slikah, kjer je naslikan Mojzes, ko stopa z gore Sinaj z desetimi božjimi zapovedmi v rokah. Napis na teh ploščah je bil v nekem povsem neznanem jeziku. Prof. Petry ga je fotografiral in napravil odtis na mavcu. Do leta 1915. so bile te plošče za učnjake popolna misterija. Pozneje je našel dr. A. Gardiner ključ od te zagonetke. Odprl je del abecede, v kateri je bil sestavljen napis na ploščah. Jasno je bilo, da so te črke nekakega neegiptovskega plemena, ki je po poznalo egiptovski jezik. Del prof. Gardinerja so nadaljevali drugi učnjaki, dokler ni prišlo v Grimmove roke. Grimme se je posvetil po večletnem napornem delu odkriti vso abecedo tega misterioznega jezika. Ugotovil je, da šteje abecedna 22 črk in da se popolnoma ujema z glavnimi znaki stare egiptovske abecede. Po tem odkritju je prof. Grimme prečital napis na ploščah, ki se glasi: »Jaz, Manasi, se zahvaljujem carici Hjatšepsut, da me je potegnila iz Nila in me nagradila z visokimi častmi.« Grimme pravi, da poimeni izraz »Manasi« Mojzes. Mojzes se namreč imenuje v sv. pismu dvakrat tudi Manasi. Iz zgodovinskih virov je znano, da je bila carica Hjatšepsut hči faraona Tutmozisa I. (1540—1601 po Kr.), čigar trije otroci — Hjatšepsut, Tutmozis II. in Tutmozis III. — so se borili za nasledstvo in vladali skupno. Končno je vladal Tutmozis III. sam ter začel kruto preganjanje pristahe carice Hjatšepsut. Judje so podpirali njo, in to je povzročilo njihov izhod iz Egipta. Ker je Tutmozis podiral vse njene spomnike, je zelo verjetno, da ji je Mojzes vstal vil spomenik na varnem kraju.

Oh ta „bubikopf“

Neverjetna prefriganost 11letne deklice

«Bubikopf» je bil povod že raznim kršitvam. zabavljanjem in aferam, napravil je že mnogo zla in marsikateri je že zmešal glavo. Pa bi jo ne komaj 11letni deklici? V nastopnem hočemo podati epilog «bubi» frizurske» afe, ki je pretekli dne precej razburila našo mirno javnost.

To je bilo prekanjanje, razburjenje in zabavljanje čez javno varnost pretekli dni v vzhodnem delu našega mesta. Kaj ta kega? Pomislite! Pri belem dnevu, ob času

rednega prometa, se je pojavil tam na Zevrteh že priletel moški, napadel 11letno Regino Z., jo podrl na tla in ji odrezal kito. Hm! Ves Vodmat je bil pokoncu. In Zelena jama in šentpeterski okraj. Ljudje so se iz ogibali usodne ceste, matere si niso upale pošiljati svoje nedolžne dečke na ulico...

Policija je bila v fatalni zadregi, zakaj bil je to že drugi slučaj perversnega napada. Imela je sicer točen opis napadalca: 55 let star, bolj velik, obrbit, s sivorjavimi brkami, črno oblečen in golaglav. Vršila se je per-lustracija raznih sumljivih tipov, z napadeno deklico so bili konfrontirani razni sumljivi tipi, pregledal so se albumi zločin-cev, toda opisanega napadalca ni bilo iz-

slediti. Izginil je kakor kafa...

Razburjenje se ni poleglo, zabavljanje je trajalo dalje. Policija je delala neumorno. Racije, konfrontacije, aretacije, vse po vrsti. Nič in nič! Toda hvala Bogu imamo tudi v Ljubljani premetene kriminalne urad-nike. In je računal g. Zajdel, tam gori s kriminalnega urada takole: Napadalca ni, v albumu zločincev tudi ne, videl ga ni nihče, kaj ko bi dekletce...

Brez pomišljanja je povabil malo Re-gino na policijo. Ostro jo je prijel in konč-no je dekletce iht priznalo, da ima ves razred «bubikopf», še celo ena njena teta, samo njej, da mama ni pustila ostrici lase, češ da je imela prelepo kito. Zato jo je

odrezala sama, mami pa povedala, da jo je napadel oni grdi, 55letni, črno oblečeni... G. Zajdel je vedel dovolj. Deklice je pustil domov in priporočal roditeljem, da naj se v bodoče ne upirajo «bubikopf». V nasprotnem slučaju bi imela policija preveč posla z lovom na atentatorje kit.

Samomori v budimpeštanski družbi. Sen zacionalen samomor je te dni predmet vseh razgovorov budimpeštanske družbe. Lilly Engel, hčerka generalnega ravnatelja peštanske premožokopne družbe, splošno občudovano in izredno priljubljeno dek-le, si je končalo življenje s strelom iz samo-kresa. Natančen vzrok samomora ni znan.

Lilly je prešla pred par dnevi od svojega zaročenca pismo, katerega vsebina ji je šla tako k srcu, da je par dni po njegovem pre-jemu vstala od mize pri zajtrku, šla v oče-tovo sobo in se ustrelila. Pismo je uničila, tako da je vzrok dekletovega čina neznan celo dekletovim roditeljem. Par dni pred smrtjo je bila Lilly globoko potrtja in ni govorila z nikomur v hiši. Oče in mati sta jo izpraševala kaj ji je in sta jo skušala po-tolžiti, a dek-le je molčalo, hiral in se ustrelilo.

Gregorijanski koledar v Turčiji. An-gorska vlada je predložila turškemu par-lamentu zakonski predlog, s katerim se uva-ja po vsej državi gregorijanski koledar.

MALI OGLASI

Zenitno, dovoljano
ter oglaševanje
slovesnih, vsake
bazele Din 1.
Najmanjši znesek Din 10

Znižane cene pri 'Tribuna' F. B. L.

Dvokolesa:
raja, najje in največja za-
loga pri — «Tribuna» F.
B. L. Ljubljana, Karlov-
ska cesta 4.

Pneumatika
za dvokolesa, motorje,
otroške vozičke iz naj-
boljših nemških, franco-
skih in angleških tovar-
na, veliko in malo — pri
Batjelu, Ljubljana, Kar-
lovska cesta 44.

Holenderji
za dečke in deklice od 4
do 8 let — se dobijo po
prav nizki ceni pri «Tri-
buna» v Ljubljani, Kar-
lovska cesta 4.

**Triciklji in mala
dvokolesa**
za dečke in deklice na
krogličnih ležajih, z vo-
ro, izdelana kot nor-
malna dvokolesa v manj-
ši obliki — pri Francetu
Batjelu v Ljubljani,
Zvonarska ulica 1.

**Mehanična
delavnica.**
Posebni oddelek za popra-
vo dvokoles, motorjev,
šivalnih strojev, otroških
vozičkov itd. Emajliranje
z ognjem. Stara dvokoles-
sa se popolnoma prenove
in shranijo čez zimo. —
«Tribuna» F. B. L. Ljub-
ljana, Karlovska cesta 4.

Ceniki
dvokoles, motorjev, otro-
ških in igračnih vozičkov,
šivalnih strojev in delov
franko. Prodaja na obro-
ke. — «Tribuna» F. B. L.,
tovarna dvokoles in otro-
ških vozičkov, Ljubljana,
Karlovska cesta 4.

Službe
**Plačilna
natakarica**
z dolgoletno prakso, po-
štena in pridna — isče
službo v restavraciji ali
kavarni. — Dopisi pod
«Natakarica 4025» na
upravo «Slov. Nar.».

Sobarica
išče službo v večjem ho-
telu. — Dopisi pod «So-
barica/4048» na upravo
«Slov. Naroda».

Traži se gazda
isk: sni, ... za du-
godnjem prakso... za
upravo posjede od cca.
200 jutara oranice in 80
jutara šume. — Ponu-
ba: Int. »Lam d. d. Za-
greb 1-78 pod šifrom
«Gazda P-2».

Natakarica
išče službo v ... ali
na deželi — v hotelu ali
gostilni. — Ponu-
ba: »Lohena/4079» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Motorji:
«Frer» in druge angleške
znatke v zalogi; velika
izbira po konkurenčnih
cenah. — Franc Batjel,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta 4.

Frizerki
in manikirki (perfektni)
plačani mesečno 2000 di-
narjev in odstotke od
poslovanja. — Ku-
kramer Sombor. 3991

Gospodična
išče posla za popoldna-
ske ure. Even. vzame de-
lo na dom. — Dopisi na
upravo «Slov. Naroda»
pod «Delo/4063».

**Vrezovalac
gornjih delov za
čevlje**
(Oberte... r. ter), sa-
moustjen delavec — se
išče za takoj. Ponu-
ba: poslati na: Brača S. h-
lek, skladišče kože, Slav.
Požega. 4088

Absolventinja
t: govske šole, večša slo-
venskega in nemškega je-
zika, stroj: pisja — išče
službo v pisarni v mestu
ali na deželi. — Dopisi
pod «Absolventinja/4076»
na upravo «Slov. Nar.».

Gospodična
večša slovenskega in
nemškega jezika, dobra
strojepisica — išče službo
event. gre kot vzgojitel-
jica k otrokom. — Do-
pisi pod «Strojepisica
4065» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Prodajalka
se išče: po možnosti da
obvlada nemški in slo-
venski jezik. — Ponudbe
pod «Prijetna zunanost
4108» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Lesni strokovnjak
s primerno šolsko izob-
razbo, dolgoletno prak-
so, dobrimi spricvali,
želi takoj nastopiti kot
zagovornik prejemalec,
nakupovalec, manipulan-
ti ali eksporter. Cenj.
ponudbe pod «Lesna in-
dustrija 4106» na upravo
«Slov. Nar.».

Avto-mehanič
in sofer — želi premeniti
službo za v delavnico ali
za vožnjo. Vešje je tudi
avtomobilnega varjenja. —
Ponudbe pod «Zanesljiv
4103» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Dopisovanje
Znanja želi
gospod, 28 let star, loče-
nec, z dobro službo ter
nekaj premoženja. Pred-
nost imajo vdove ali lo-
čene žene. — Ponudbe s
polnim naslovom in ako
mogoče s sliko — pod
«4100» na upravo «Slov.
Naroda». — Tajnost za-
jmenjena.

Priženi se
40 letni akad. naobražen
inteligenten, zdrav, višje
postave, resnega življenj-
skega nazora, varčen, s
prihranki, na boljše po-
sestvo k gospici ali vdo-
vi primerne starosti in
istih lastnosti. — Cenj.
ponudbe pod «Kmetija
4102» na upravo «Slov.
Naroda».

Šivalni stroji
za domačo rabo, šivilje,
krojače in čevljarje — po-
nižani ceni pri Batjelu,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta 4.

Stanovanja
Sobo s hrano
oddam solidnemu gospo-
du. — Ponudbe pod «Do-
bra hrana/4060» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Prazno sobo
s souporabo kuhinje ali
sobo in kuhinjo — išče
mlad zakonski par brez
otrok. — Dopisi pod «So-
ba/4081» na upravo «SL
Naroda».

Stanovanje
1-2 sob s kuhinjo, ev-
prazno sobo s souporabo
kuhinje — išče mlad za-
zakonski par. — Dopisi
pod «Novemb/4037» na
upr. vo «Slov. Nar.».

Prazno sobo
(večjo) s posebnim vho-
dom — išče gospodična,
ki je ves dan odsotna. —
Ponudbe pod Jesen/4035
na upravo «Slov. Nar.».

Prazna soba
v sredini mesta v novi
hiši — se odda. — Po-
nudbe pod «Prazna 8632
4118» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Ne remičnine
Hiša s trgovino
na prometnem kraju bli-
zu kolodvoru na Gorenj-
skem — se radi družin-
skih razmer ugodno pro-
da. — Dopisi pod «Hiša
s trgovino/4033» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Proda se hiša
dvonadstropna z dobro
ločeno gostilno v mestu
Ljubljani za 60.000 Din.
Lepo stanovanje in go-
stilna takoj na razpolo-
go. — Ponudbe pod «160
tisoč Din/4085» na upra-
vo «Slov. Naroda».

**V lepem kraju na Go-
renjskem se proda
moderna vila**
v najlepšem stavbnem
stanju, obstoječa iz ku-
hinje, 4 prostornih sob,
kopalnice in obokanih
kleti in drugih prostorov,
z gospodarskim poslop-
jem; pred vilo vrt za
cvetlice, za vilo velik vrt
za zelenjavo, velika zelo
rodovitna njiva in skupni
površinski meri 1 orala.
V vilo je vpeljana elek-
trična razsvetljava. Po-
nudbe pod «Vila/4101»
na upravo «Slov. Nar.».

Ponk
Angleščino
poučuje zopet Miss Far-
ler. — Pojasnila od 1. do
3. Pražakova ulica (hiša
Tönnies III). 4072

Ponk v nemščini
daje gospa. — Ponudbe
pod «Nemščina/4022» na
upravo «Slov. Naroda».

Strojepisje
Učna ura Din 3.75. —
Christoforov zavod, Ljub-
ljana, Domobranska ce-
sta 7/L. 4107

IV. BRUNČIČ & E. REBERNIK

pleškarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se pripravljata ceni, občinstvu. —
Cene zmerno, postrežba točna.
Triletna garancija. 161 L.

Modni barunasti klobuki

kakor tudi FILCI v vseh modnih
barvah v veliki izbiri in po nizkih
cenah
pri Minki Horvat, modistki, Ljubljana, Stari trg 21
Zahiti klobuki vedno v zalogi.

!! Pozor !!

Naznaniava cenj. občinstvu, da
bodeva vozila z omnibusavtom od
franciškanske cerkve do pokopa-
lišča Sv. Križa dne 31. oktobra ter
1. in 2. nov. — Oddaj vsakih
20 minut in obrat-o. — Za
osebo samo pet Din.

Za obilni obisk se priporočata
Lupše & Polček

Oddam delavalo

325 m², 3,5 m visoko; delavnico
80 m²; delavnico 36 m in druge
prostore. Vsi prostorji popolnoma
suhi. Naslov pove uprava Slov
Naroda.

Vdova brez otrok

srednje starosti, mirnega značja
in dobrosrčna, s sobno in kuhin-
sko opravo ter n. kol. ko. govine,
želi poročiti gospoda enakih last-
nosti, z nad 40 leti. Le resne po-
nudbe s sliko pod «Resna/4121»
na upravo Slov. Naroda.

Obnovite naročnino!

prvorazredni sa jazzban-
dcm za dne 15. novem-
bra — traži «Hotel Ro-
yal», Osijek. 4017

Prodajam

Smoking,
dobro ohranjen ter novi
lakasti čevlji št. 42 — u-
godno naprodaj. — Po-
nudbe pod Smoking/4066
na upravo «Slov. Nar.».

Različnih znamk

večje število — prodam.
— Ponudbe pod «Zbirka
4049» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Stensko uro

in nekaj pohištva ter sli-
ke — naprodaj. — Po-
nudbe pod «Ura/4021» na
upravo «Slov. Naroda».

Otroška posteljica

kompletna, skoraj nova,
ter popolnoma novi d-
ski lakasti čevlji št. 38
— naprodaj. — Na-
slov pove uprava «Slov.
Naroda». 4111

Elegantna spalnica

iz trdega lesa, obstoječa
iz postelje z vzmetmi in
z. m. m. nočne omarice,
tridelne omarice z zra-
lom, umivalnika, mize, 2
stolov — naprodaj po
zelo ugodni ceni. — Na-
slov pove uprava «Slov.
Naroda». 4104

Lokali

Iščem lokal
s stanovanjem za ključav-
ničarsko obrt. — Ponu-
ba pod «Lokal/4059» na
upravo «Slov. Nar.».

Mesnico

na prometnem kraju —
iščem v najem; event.
kupim. — Ponudbe pod
«Mesnica/4047» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Gostilno

s stanovanjem na pro-
metnem kraju iščem
v najem. Dopisi pod «Go-
stilna/4024» na upravo
«Slov. Naroda».

Uro pokvarjeno

peccni in dobro zopet
lahko ima, ako jo pri-
sliskarju urarju popra-
viti daš. — Se priporoča
Seliskar, urar, Tržaška
cesta št. 8. 4036

Opekarna Emona

na Viču-Brdo — pisarna
v Ljubljani, Dunajska ce-
sta 23, telefon 207 — pri-
poroča svoj bogato za-
logo zidov opeka, šleba,
kov in strešnikov vseh
vrst po zelo ugodnih ce-
nah. 183/L

Iščem lokal

s stanovanjem za ključav-
ničarsko obrt. — Ponu-
ba pod «Lokal/4059» na
upravo «Slov. Nar.».

Mesnico

na prometnem kraju —
iščem v najem; event.
kupim. — Ponudbe pod
«Mesnica/4047» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Gostilno

s stanovanjem na pro-
metnem kraju iščem
v najem. Dopisi pod «Go-
stilna/4024» na upravo
«Slov. Naroda».

Uro pokvarjeno

peccni in dobro zopet
lahko ima, ako jo pri-
sliskarju urarju popra-
viti daš. — Se priporoča
Seliskar, urar, Tržaška
cesta št. 8. 4036

I. Stjepušin

pleškarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se pripravljata ceni, občinstvu. —
Cene zmerno, postrežba točna.
Triletna garancija. 161 L.

Modni barunasti klobuki

kakor tudi FILCI v vseh modnih
barvah v veliki izbiri in po nizkih
cenah
pri Minki Horvat, modistki, Ljubljana, Stari trg 21
Zahiti klobuki vedno v zalogi.

!! Pozor !!

Naznaniava cenj. občinstvu, da
bodeva vozila z omnibusavtom od
franciškanske cerkve do pokopa-
lišča Sv. Križa dne 31. oktobra ter
1. in 2. nov. — Oddaj vsakih
20 minut in obrat-o. — Za
osebo samo pet Din.

Za obilni obisk se priporočata
Lupše & Polček

Oddam delavalo

325 m², 3,5 m visoko; delavnico
80 m²; delavnico 36 m in druge
prostore. Vsi prostorji popolnoma
suhi. Naslov pove uprava Slov
Naroda.

Vdova brez otrok

srednje starosti, mirnega značja
in dobrosrčna, s sobno in kuhin-
sko opravo ter n. kol. ko. govine,
želi poročiti gospoda enakih last-
nosti, z nad 40 leti. Le resne po-
nudbe s sliko pod «Resna/4121»
na upravo Slov. Naroda.

Obnovite naročnino!

prvorazredni sa jazzban-
dcm za dne 15. novem-
bra — traži «Hotel Ro-
yal», Osijek. 4017

Prodajam

Smoking,
dobro ohranjen ter novi
lakasti čevlji št. 42 — u-
godno naprodaj. — Po-
nudbe pod Smoking/4066
na upravo «Slov. Nar.».

Različnih znamk

večje število — prodam.
— Ponudbe pod «Zbirka
4049» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Stensko uro

in nekaj pohištva ter sli-
ke — naprodaj. — Po-
nudbe pod «Ura/4021» na
upravo «Slov. Naroda».

Otroška posteljica

kompletna, skoraj nova,
ter popolnoma novi d-
ski lakasti čevlji št. 38
— naprodaj. — Na-
slov pove uprava «Slov.
Naroda». 4111

Elegantna spalnica

iz trdega lesa, obstoječa
iz postelje z vzmetmi in
z. m. m. nočne omarice,
tridelne omarice z zra-
lom, umivalnika, mize, 2
stolov — naprodaj po
zelo ugodni ceni. — Na-
slov pove uprava «Slov.
Naroda». 4104

Lokali

Iščem lokal
s stanovanjem za ključav-
ničarsko obrt. — Ponu-
ba pod «Lokal/4059» na
upravo «Slov. Nar.».

Mesnico

na prometnem kraju —
iščem v najem; event.
kupim. — Ponudbe pod
«Mesnica/4047» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Gostilno

s stanovanjem na pro-
metnem kraju iščem
v najem. Dopisi pod «Go-
stilna/4024» na upravo
«Slov. Naroda».

Uro pokvarjeno

peccni in dobro zopet
lahko ima, ako jo pri-
sliskarju urarju popra-
viti daš. — Se priporoča
Seliskar, urar, Tržaška
cesta št. 8. 4036

Opekarna Emona

na Viču-Brdo — pisarna
v Ljubljani, Dunajska ce-
sta 23, telefon 207 — pri-
poroča svoj bogato za-
logo zidov opeka, šleba,
kov in strešnikov vseh
vrst po zelo ugodnih ce-
nah. 183/L

Iščem lokal

s stanovanjem za ključav-
ničarsko obrt. — Ponu-
ba pod «Lokal/4059» na
upravo «Slov. Nar.».

Mesnico

na prometnem kraju —
iščem v najem; event.
kupim. — Ponudbe pod
«Mesnica/4047» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Gostilno

s stanovanjem na pro-
metnem kraju iščem
v najem. Dopisi pod «Go-
stilna/4024» na upravo
«Slov. Naroda».

Uro pokvarjeno

peccni in dobro zopet
lahko ima, ako jo pri-
sliskarju urarju popra-
viti daš. — Se priporoča
Seliskar, urar, Tržaška
cesta št. 8. 4036

Opekarna Emona

na Viču-Brdo — pisarna
v Ljubljani, Dunajska ce-
sta 23, telefon 207 — pri-
poroča svoj bogato za-
logo zidov opeka, šleba,
kov in strešnikov vseh
vrst po zelo ugodnih ce-
nah. 183/L

Iščem lokal

s stanovanjem za ključav-
ničarsko obrt. — Ponu-
ba pod «Lokal/4059» na
upravo «Slov. Nar.».

Mesnico

na prometnem kraju —
iščem v najem; event.
kupim. — Ponudbe pod
«Mesnica/4047» na upra-
vo «Slov. Naroda».

Gostilno

s stanovanjem na pro-
metnem kraju iščem
v najem. Dopisi pod «Go-
stilna/4024» na upravo
«Slov. Naroda».

Prediona

pleškarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se pripravljata ceni, občinstvu. —
Cene zmerno, postrežba točna.
Triletna garancija. 161 L.

Modni barunasti klobuki

kakor tudi FILCI v vseh modnih
barvah v veliki izbiri in po nizkih
cenah
pri Minki Horvat, modistki, Ljubljana, Stari trg 21
Zahiti klobuki vedno v zalogi.

!! Pozor !!

Naznaniava cenj. občinstvu, da
bodeva vozila z omnibusavtom od
franciškanske cerkve do pokopa-
lišča Sv. Križa dne 31. oktobra ter
1. in 2. nov. — Oddaj vsakih
20 minut in obrat-o. — Za
osebo samo pet Din.

Za obilni obisk se priporočata
Lupše & Polček

Oddam delavalo

325 m², 3,5 m visoko; delavnico
80 m²; delavnico 36 m in druge
prostore. Vsi prostorji popolnoma
suhi. Naslov pove uprava Slov
Naroda.

Vdova brez otrok

srednje starosti, mirnega značja
in dobrosrčna, s sobno in kuhin-
sko opravo ter n. kol. ko. govine,
želi poročiti gospoda enakih last-
nosti, z nad 40 leti. Le resne po-
nudbe s sliko pod «Resna/4121»
na upravo Slov. Naroda.

Obnovite naročnino!

prvorazredni sa jazzban-
dcm za dne 15. novem-
bra — traži «Hotel Ro-
yal», Osijek. 4017

Prodajam

Smoking,
dobro ohranjen ter novi
lakasti čevlji št. 42 — u-
godno naprodaj. — Po-
nudbe pod Smoking/4066
na upravo «Slov. Nar.».

Različnih znamk

večje število — prodam.
— Ponudbe pod «Zbirka
4049» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Dnevni koncerti:

V kavarni od 5 do 1/2 ure ponoči.

V kleti . . . 6 . . . 12 . . .

V restavraciji . . . 7 . . . 12 . . .

Ob nedeljah in praznikih jutrokovalni koncert v restavraciji. — Popoldanski koncert ob 5. uri.

DAMSKA KAPELA

RESTAVRACIJI „ZVEZDA“.

Točna in solidna postrežba.
Prvovrstno vino, gorka in mrzla jedila.
Se priporočata Fran in Roza Krapež.

Iskalci zlata!

Leta 1849 se je bliskovito raznesla po celem svetu vest:

zato

se je našlo v Kaliforniji! — Stotisoče ljudi je pohitevalo tja v divjem begu za srečo. Mnogi so jo našli. — Vam ni treba več iskati zlata po Kaliforniji in Avstraliji. Zadoštuje, da si ob potrebi kupite **Zlatorog-terpentinovog mla**, kajti vsak tisoč komad vsebuje zlatnik po 10 frankov. Poskusite svojo srečo! Mnogo zlatnikov se je že našlo, mogoče ga tudi Vi najdete.

Kupujte srečke za Sokolski Tabor!!

Dr. Bleiweis-Trsteniški

specialist za notranje bolezni in za bolezni v nosu in vratu

ordinira zonet redno

Kongresni trg 15, od 3. do 5. ure popoldne.

Dežni plašč

iz angličke gumirane tkanine Din 270 — posebno dobra kakovost Din 360 —, specialiteta „Covercoat“ Din 650 —, dežne pešerine iz nepremočljivega lodna Din 380 —, za dečke Din 150 —, razpošilja veletrgovina R. STERNECKI, Celje št. 21. Hurostovani cenik s tež 1000 slikami se pošlje vsakemu zastoni, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe po samo 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi na kupu primerno povrnitev vožnje. Ker ne ugaja in ni odrezano, se zamenja ali vrne denar. Raročila tež Din 500 — poštne proste. — Trajci enkratne cene

Najstarejša slovenska

gleskarska in ličarska delavnica

Ivan Bricej, Dunaška c. 19, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno. 1792

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3. krovci, stropni, gipsarstvi in okrasni klepac instalacije vodovodov. Izprava strojev. Kopalnice in klesane naprave izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) 105 L za konzerve.

Damska konfekcija in modni salon

T. Kunc, Mestni trg, Pod Trzbo

Blagovi in svila v zalogi.

Najnižje cene! Prvovrstno delo!

Sukno in velour za plašče

Doubl za površne suknje

Kamgarn in modal živiljet

za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po zanesljivi nizki ceni priporoča občnoznanu tvrdka

- R. MIKLAUC, „Pri škofu, Ljubljana -

Zunanjim naročnikom se dopušča vzorci na zahtevo poštne proste.

Ako potrebujete sveže ali suhe vence, šopke in aranžmaje, pokličite tel. fonsko številko

341

cvetličarna KORSIKA

Aleksandrova cesta

Naročila se pošiljajo na dom 157-L

ARGUS
ARGUS

je naš najboljši domači informacijski zavod ima v vseh mestih zanesljive poverljive daje informacije o vsem, posebno pa se o imovnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb - ove informacije so točne, izčrpne in brze se nahaja v vuku Karadžića ul. 11., Beograd - ov telefon je 6-25, a brzojavni nast. Argus

Idravnica priporočila

Gleichenberge

Povsod v zalogi!

Konstantin-u.

pri obolenju

Johann'sbrunnen

zdrava, osvežujoča namizna pijača.

Emmaquelle

živalskih organov

Quellsole

najboljše in najučinkovitejše za inhaliranje.

Mehanično umetno vezanje

zastorev, perila, oblek bluz, monogramov, fino belo in barvasto entljanje, azuriranje.

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana, 15-L

DALMATINOVA 13

Vsled strokovnega znanja najtinejša izvršitev in brezkonkurenčne cene. Najcenejši in čisti predisk ženskih ročnih del v narodnih in modernih vzorcih ter lastnih originalih.

SALAMA

prvovrstna nova roba povsem zrela

se dobliva povsod

Prva hrvatska tovarna salame, sušenega mesa in masti

M. GAVRILLOVIĆ sinovi d. d., Petrinja.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC IN DRUG, Ljubljana — Celje.

K. mag. št. 20. 841/25.

4117

Razpis.

Mestni magistrat Ljubljane odda pri št. 17 novih mestnih hišah za Bežigradom napravo lesene ograje na betonskem podstavu.

Podatke daje mestni gradbeni urad med uradnimi urami do 3. novembra 1925 do 1 ure popoldne.

Mestni magistrat Ljubljanski,

dne 28. oktobra 1925.

Voda vrè

mobila 6 HP in 10 HP „Renault“ za kg 250 — 600 tovara.

Zahtevajte ponudbe!

toda ne v hladilniku „Renault“, ampak v glavi tistega, kateri ne kupi za svojega potnika malega tovarnega kot **potnega** — krasno izdelanega avtomobila 6 HP in 10 HP „Renault“ za kg 250 — 600 tovara.

Zastopstvo: „Renault“-Avtomobilov

A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg 10

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje.

Vloge na knjižice in tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju

Krediti v tekočem računu

Eskont menic - Inkaso

Posojila na vknjižbo, proti poroštvo, zastavi premičnin in vrednostnih papirjev

Čekovni promet - Nakazila

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzojavke: „Kmetiskidom“

Poslovne ure vsak delavnik od 8—12 1/2 dop. in od 3—4 1/2 pop.